

Om Ukrudsplanter.

Foredrag i det kgl. danske Landhusholdningssekskab den 10de Marts 1880
af Lærer P. Nielsen.

Medens vi kunne glæde os ved de store Fremskridt, vort Jordbrug har gjort i flere Retninger i de sidste Quartier, maa vi dog beklage, at der endnu er saa faare meget tilbage at gjøre, hvad Jordens Renhed angaaer, og det saa meget mere, som Jordens høje Værdi og de store Driftsomkostninger, vort mere intensive Agerbrug udkræver, gjør Tabet langt mere føleligt nu end tidligere, naar Ukrudsplanterne optage en større Del af de dyrkede Arealer. Her udførligen at dvæle ved den Skade, Ukrudsplanterne tilføje vort Jordbrug, vil vistnok være overflødig. Enhver Jordbruger vil have rig Lejlighed til at indsamle Erfaringer i saa Henseende. Vi høre saa jævnlig omtalt, at snart en, snart en anden Jordbruger ikke har kunnet tilvejebringe Rigevægt mellem Indtægter og Udgifter, fordi han i nogle Aar har havt en daarlig Høst. Kunde vi i hvert enkelt Tilfælde nøjere undersøge Forholdene, vilde det vistnok vise sig, at en Hovedårsag til den flette Høst ofte var den, at Ukrudsplanterne have taget Overhaand. Ofte hører man vel fremsat den Paaastand, at det kun er paa slet kultiverede og udslidte Jorder, at Ukrudsplanterne blive besværlige. En omhyggeligere Behandling af Jorden og en stærkere Brug af Gødning skulde altsaa være istand til at fjerne Ondet; men, undersøge vi de virkelige Forhold, vilde vi snart kunne

overtøge os om, at dette ikke er Tilfældet. Flere Ukrudsplanter fordre netop en muldrig og kraftig Jordbund for at kunne trives godt, og derfor finde vi ogsaa ofte, at Jorder, som ere i høj Kultur, som gjødes til hver Kornafgrøde, behandles med fortrinlige Redskaber og bearbejdes til en Dybde af 10 Tommer, kunne være stærkt bevogede med Ukrudsplanter. Hvad er da Årsagen til, at vore Jorder i Almindelighed endnu ere saa urene? — Vistnok oftest den, at Landmanden ikke hidtil har skjænket dette Punkt den fornødne Opmærksomhed! Skjøndt Plantedyrkning altid maa blive en Hovedindtægtskilde, have selve Planterne dog ikke hidtil kunnet tilbrage sig Landmandens Interesse i samme Grad som Kvægavl, Mælkeri, Jordbunds- og Gjødningslære, Agerbrugsmaskiner og Redskaber o. s. v. Der stilles jo ogsaa nu saa store Fordringer til Landmandens Viden, at han meget vanskelig vil kunne følge med paa alle Omraader; Ukrudsplanterne udgjøre desuden en saa talrig Hær, at det falder svært at lære hver enkelt Art at kjende, og uden et saadant Kjendskab vil man ofte arbejde forgjæves under Bestræbelsen for at saa dem udryddede. — Jeg kunde anføre flere Exempler paa, hvorledes Jordbrugere forgjæves have arbejdet paa at blive Herre over mere besværlige Ukrudsplanter. — Ved Kjendskab til de enkelte Arter tænkes her ikke paa et saadant Kjendskab, som kan faaes ved Benyttelsen af en god Haandbog i den danske Flora; heraf kan man vel lære at kjende de enkelte Arters Form og Udseende i Blomstringstiden, men dette er selvfølgelig ikke tilstrækkeligt; man maa tillige have Kjendskab til hver enkelt Arts Livsforhold, Maaden, hvorpaa den vozer og udbreder sig, osv. Et saadant Kjendskab vil næppe kunne faaes uden ved Botanikernes Hjælp, og de Botanikere, som synle hermed, maa helst tillige kjende Landbruget praktisk for at kunne give Vejledning og Vink, som ere praktisk udførlige. — Da, som alt bemærket, et nøjere Kjendskab til den enkelte Arts Livsforhold vil lette Arbejdet ved dens Udryddelse i betydelig Grad, skal jeg her tillade mig at fravige gammel Praxis, hvorefter Ukrudsplan-

terne kun omtales i Almindelighed som Rodkrud og Frøkrud, idet jeg haaber at kunne gavne Sagen mere ved at omtale et større Antal Arter, om end i største Rorthed. For at kunne give en Forestilling om det store Antal Arter af Ukrudsplanter, som optræde paa Agerjorden til Skade for vore Kulturplanter, tillader jeg mig først at meddele en Oversigt over de mere besværlige Ukrudsplanter, altsaa med Forbigaaelse af Arter, der ere mere sjældne, samt et større Antal Arter, som Rød Urve, Ager = Forglemmigej, Stedmoderblomst, Viden Løvesod o. m. a., som vel kunne optræde i stor Mængde og under særegne Forhold f. Ex. i Forsøgsmarker være besværlige nok, men som dog i Almindelighed paa Grund af deres ringe Højde ikke tilføje Kornarterne kjendelig Skade.

De mere besværlige Ukrudsplanter, omtrent 100 Arter ialt, kunne inddeles paa følgende Maade:

a. Een- eller toaarige Ukrudsplanter.

70 Arter.

Giftig Rajgræs.	GulDresøje (Ondelrter Skjaller.	
Hør = Rajgræs.	eller Morgenfruer). Rødtop.	
Alm. Hejre.	Alm. Brandbæger.	Skov = Kørvel (Stærn-
Flyve-Havre.	(Stolt Henrik).	tynde).
Ager = Røvehale (Hø =	Kornblomst.	Bild Persille (Halv-
vedgræs).	Alm. og Hampagtig	svøb).
Langstakket Hvene.	Hanetro.	Pastinak.
Udstrakt- og Blegbla-	Viden = Rød- og Flig-	Bild Gulerod.
det Skedeknæ (Pile =	bladet Tvetand.	Langnøb (Venus =
urt).	Ager = Dretunge	fam).
Hvidmelet Gaasefod.	(Krumhals).	Stivhaaret- og Ager =
Svine Melde.	Løge = Dretunge.	Kanunkel.
Tartarist Boghvede.	Alm. Slangehoved.	Vinterkarse.
Alm. og Ru Svine =	Ryntet Stenfros (Vit =	Pengeurt.
malt (Skortidsel).	terklinte).	Hyrdetasse.
Kruset = Tornstænglet =	Hørsille.	Finbladet Gabelklap.
og Lancetbladet	Kloversille.	Alm. = Tandbladet = og
Tidsel.	Uldbladet og Filt =	Storfulpet Dodder.
Burre.	bladet Kongelys.	Kundfulpe.
Ager = Gaaseurt.	Bebbendebladet Vren =	Agerkaal.
Lugtløs Kamille (Lind =	pris.	Ager = Sennep.
hardturt).	Ager = Røfode.	Riddite.

Sort og Gul Sennep.	Klinte.	bladet og Blod=
Spergel.	Alm. Kartoff.	Storkenøb.
Hønsetarm.	Stjærmgrenet	Borte= Dunhaaret
Fuglegræs.	mælk.	Bitte
Aften=Pragstjerne.	Rundbladet=	(Polste Bitte).
	Kløst=	

b. Fleraarige Ukrudsplanter uden krybende Rod eller Rodstok.

10 Arter.

Kruset Stræppe.	Mælkebotte(Løvetand).	Hvid Dyrøje.
Lancebladet Vejbred.	Stor Knopurt.	Agermaane.
Ciforie.	Graa-og Mart=Bynte.	Krageflo.

c. Fleraarige Ukrudsplanter med Udlobere eller krybende Rodder.

20 Arter.

Alm. og krybende	Ager=Svinemælk.	Smalbladet Galtetand.
Høene.	Følfod.	Ager=Snerle.
Eng=Rapgræs.	Hestehov.	Krybende= og Gaase=
Rød Svingel.	Ager=Lidsel.	Potentil.
Alm. Kvif.	Ensidig Klokke.	Bandgrenet Ranunkel
Rødknæ.	Ager=Mynte.	og Muse=Bitte.
Tveformet Skedeknæ.	Brunel.	

At faa alle disse Arter fuldstændig udryddede vil ikke være muligt, men man vil ved passende Midler kunne hindre deres massevisse Optræden, og Erfaringen har belært os om, at det ikke er saa uoverkommeligt, som Mange antage, at faa Jorden fuldstændig renset for flere af de mest besværlige Ukrudsplanter, naar Sagen tages paa rette Maade. Som senere skal paavises, ere flere forhen besværlige og meget frygtede Arter nu næsten forsvundne.

Som det fremgaar af den meddelte Oversigt, hører det store Flertal af vore mere besværlige Ukrudsplanter til den førstnævnte Afdeling (en eller toaarige Arter). Denne Afdeling indbefatter 70 pCt. af det her anførte Antal Arter. Flertallet af vore Ukrudsplanter døer altsaa bort efter Frømodningen, ligesom de udelukkende formere og udbrede sig ved Frø. Jeg har ikke villet adskille disse Arter i 2 Afdelinger — enaarige og toaarige, — fordi et større Antal Arter snart spirer og modner Frø i samme Sommer, snart, under forandrede

Forhold er toaarige i samme Forstand som Rug og Hvede, idet de spire om Efteraaret og først modne Frø det følgende Aar. Klinte er saaledes toaarig i Vintersædsmarkerne, enaarig i Vikkemarkerne; Kornblomsten er toaarig i Vintersæden, enaarige i Baarkornet; det samme gjælder om Bild Gulerod og mange flere. Andre Arter som Kruset= Lancetbladet= og Torn= stænglet Tidse, Arter af Burrer, Røge= Dretunge, Alm. Slange= hoved, Udbladet= og Filtbladet Kongelys, Alm. Katost m. fl. bruge derimod to fulde Aar til deres Udvikling, idet de den første Sommer kun skyde en Bladrosette og først den følgende Sommer Blomsterstængel; derfor finde disse Arter kun gunstige Betingelser for Udviklingen i vore fleraarige Græsmarker og paa udhyrkede Steder. I Modsætning til de sidstnævnte Arter ere udstrakt= og blegbladet Skedeknæ, hvidmelet Gaase= fod, de 3 Arter af Dodder, Alger= Sort= og Gul= Sennep, Riddike og flere andre altid enaarige hos os. Efter disse indledende Bemærkninger skal jeg gaa over til at omtale et større Antal af de anførte Arter.

Giftig Rajgræs er, saa vidt bekjendt, den eneste giftige Græsart, som findes hos os. Den synes tidligere at have været almindelig overalt her i Landet som Ukrud i Baarkornet. Jeg har oftere hørt ældre Landmænd fortælle om, hvorledes de tidligere fik Tiende= Havren kasseret, fordi den indeholdt „Svingler“ — Frø af giftig Rajgræs — i større Mængde. I nogle Egne af Jylland kan den endnu findes i Mængde mellem Baarkornet især i Havremarker, men i de fleste Egne af Landet er den nu saa sjælden, at man kan undersøge hele Bymarker uden at træffe en eneste Plante. Den hører saaledes til de Ukrudsplanter, som nu hos os ere i Begreb med at forsvinde, og Aarsagen hertil er en omhyggeligere Rensning af Saakornet.

Hør= Rajgræs, der ligesom foregaaende er enaarig, er endnu almindelig som Ukrud i Hørmarker. Jeg har oftere anstillet Forsøg med at udsaa Frø af Giftig= og Hør= Rajgræs ved Midten af September. Frøet spirede hurtigt, og

Planterne bleve stedsfe kraftige, før Vinteren indfandt sig, men frøs desuagtet bort om Vinteren; kun i milde Vintre kunde et mindre Antal af de fremspirede Planter holde sig. Da Frø af begge Arter desuden hurtig tabe Spireevnen i Jorden, kunne de kun holde sig paa Steder, hvor man er skjodesløs nok til hvert Aar at udsaa dem med Vaarkorn eller Høfrø.

Flyve-Havre eller „Flueben“, som flere Botanikere antage for Stamarten til den hos os almindeligst dyrkede Sæd-Havre, har tidligere været mere almindelig mellem Vaarkornet, men træffes nu kun hyppigere i Smaaænger, hvor der næsten uafbrudt dyrkes Vaarsæd. Ligesom de foregaaende er den enaarig, men forplanter sig fra Aar til Aar paa anden Maade end disse; idet en Del af dens Frø, som tabes, før Kornet indhøstes, ved Hjælp af den lange Stak borer sig ned i Jorden, overvintret der uden at stades af Frostens og fremspirer da det følgende Foraar. — Hvor der vejelvis dyrkes Vaar- og Vintersæd, og Jorden med kortere Mellemrum udlægges til fleraarig Græsning, bringes Flyve-Havren snart til at forsvinde.

Almindelig Hejre er toaarig og forekommer derfor kun som Ukrud i Vintersæden. Hvad enten den saaes om Efteraaret med uren Saasæd eller uden Dækfrugt om Foraaret (s. Ex. som Foderurt), vil den først blomstre og modne Frø den følgende Sommer, omtrent samtidig med Rugen. I mange, især af de mindre Landbrug, er denne Art en almindelig Ukrudsplante i Vintersæden, navnlig i Rug. Mange Landmænd paaftaa, at de ikke kunne faa den udryddet, fordi dens Frø kunne henligge lang Tid i Jorden uden at tabe Spireevnen, rede til at spire frem ved den første gunstige Lejlighed. Skjøndt jeg ikke ved Forsøg har kunnet overtyde mig herom, maa jeg dog betvivle denne Paastands Rigtighed, da jeg oftere har seet, at Jorder, som antoges at være besvangrede med Hejrefrø, have baaret ren Vintersæd, aldeles fri for Hejre, naar de fik en ny Ejer, som forstod at skaffe sig rent Saakorn.

Uger-Rævehale er paa Volland og Falsler, hvor den

kaldes Hovedgræs, ofte en besærlig Ukrudsplante især for Hvedemarkerne, og naar Furen ikke vendes godt ved Efteraarspløjningen, kan den ogsaa tilføje Baarsædsmarkerne en Del Skade. Da den kaster Frø, før Sæden høstes, er den vanskelig nok at faa udryddet, især da den ogsaa kan optræde som enaarig i Baarsædsmarkerne. I den øvrige Del af Landet er denne Art sjælden, men vil let kunne blive mere udbredt, da Frøet undertiden benyttes til Forfalskning af Frø af Eng-Røvehale, en god Græsart til fleraarigt Græsleje paa lermuldet, ikke for højtliggende Jordbund.

Udstrakt Skedeknæ (Pileurt), en mindre Ukrudsplante med dybtgaaende Pælerod og udstrakte Stængler, er almindelig overalt, baade paa dyrket og udyrket Jord. Denne enaarige Art danner et Tæppe over Brostenene i Gaardene, forvolder os undertiden en Del Lugearbejde i Roemarkerne, er almindelig mellem Baarsæden og danner ofte et tæt Bundtæppe i noget aabne Vintersædsmarker, hvorfor den ogsaa kaldes Pelsgræs. Langt mere stadelig er dog Blegbladet Pileurt, som tidt undertrykker Baarsæden aldeles paa lavtliggende Steder af Markerne, og som næppe lader sig udrydde paa anden Maade end ved Ar efter Ar, saa ofte der dyrkes Baarsæd, at afhugge denne, før Ukrudsplanten modner Frø.

Hvidmelet Gaasefod forekommer kun i større Mængde mellem Baarsæden paa muldrige, frugtbare Jorder. Dens Frø kunne i lang Tid bevare Spireevnen i Jorden.

Ulm. og Ru Svinemælk, to hinanden meget nærstaende Arter, bedst kjendte under Navnet Skørtidsfel eller Svinedil, ere begge enaarige og høre til vore mere sildigblomstrende Ukrudsplanter. De begynde dog at kaste Frø før Høst og vedblive hermed til sent paa Efteraaret. Frøene ere snobærende, lette og kunne spredes over store Strækninger af Bunden. Det er derfor næppe muligt at holde nogen Plet Jord, som ikke allerede er bevoxet med et tæt Plantedække, fri for disse Arter, som ogsaa ere almindelige overalt paa løs muldrig Jord og ikke mindst i Haver. Ved Lugning

fjærnes de vanffelig, da den stærke Hovedrod, der er forshnet med talrige Rodtrævler, sidder fast i Jorden. Stænglerne ere desuden store, saa de let trækkes over, og de tilbageblevne Rester stude hurtig Sideskud, som efter kort Tids Forløb ville blomstre og modne Frø. Mellem Blomstringen og Frømodningen forløber kun en Tid af 10—16 Dage. De ville derfor let faa Lejlighed til at kaste Frø, hvor ofte de end afhugges. Alene af den Grund ere de uskikkede til Dyrkning, hvortil de undertiden anbefales, fordi de ere yndede af Kvæget og kunne give en temmelig stor Fodermasse. Naar de her omhandlede Arter, skjøndt de opnaa en betydelig Størrelse og kaste en stor Mængde Frø, som spredes med Lethed, dog ikke overalt tilføje Baarsædsmarkerne større Skade, maa Aarsagen hertil søges i deres ejendommelige Livsforhold; dette vil bedst kunne tydeliggjøres ved at sammenligne dem med andre Arter, som tilhøre samme Gruppe af Kurvblomsternes store Familie. Frøene af den i vor Tid saa frygtede Ukrudsplante: Følfod, ville saaledes under gunstige Forhold begynde at spire i Løbet af 24 Timer, men tabe ogsaa meget hurtig Spireevnen, Frø af Løvetand spire efter nogle Dages Forløb, men den store Mængde Frø, som Alm. og Ru Svinemælk kaster fra Buli til sent paa Efteraaret, vil først spire i det følgende Foraar. Jeg har i August indsamlet og udsaaet Frø af disse to Arter i Urtepotter, henstillet disse i et varmt Værelse, holdt Jorden passende fugtig, kort sagt, søgt at tilvejebringe de mest gunstige Betingelser for Frøets Spiring kort efter Frømodningen, men alt forgjæves. Først i April det følgende Foraar fremspirede Frøene samtidig, som vakte tillibe ved et Trykkeslag. Det samme er Tilfældet i den fri Natur. Naar Følfod og Løvetand i Slutningen af April eller i Løbet af Maj staa i fuld Frøspredning, begynde Alm. og Ru Svinemælk først at spire frem af Jorden, altsaa først efter at Baarsæden er lagt, og da de fremspirede Planter indtil Slutningen af Maj kun opnaa en ringe Størrelse, kan Baarsæden paa gode, tilstrækkelig tørlagte Jorder faa et saa stort Forspring, at den let kan

kvæle de fremspirede Planter af Svinemælk. Underledes forholder det sig paa kolde, ikke tilstrækkelig tør lagte, og især paa tørre holdige Jorder, hvor Baarsæden kun kommer langsomt frem om Foraaret. Her optræde de to omhandlede Arter ofte i saa stor Mængde, at der ingen Plads bliver tilovers for Baarkornet. Jeg har udførligen omtalt disse Arter for derved at paavise, hvorledes Kjendskabet til de enkelte Ukrudsplanters Livsforhold vil lette Arbejdet ved deres Udryddelse. I foreliggende Tilfælde gjælder det om, saa vidt muligt, at skaffe Baarsæden gunstige Betingelser for en hurtig Udvikling om Foraaret. Marker, som tidligere frembare et tæt Dække af Svinemælk i Stedet for Baarkorn, ere ved Dræning i Forbindelse med en mere omhyggelig Behandling af Jorden i saa Nar blevne befriede for disse Ukrudsplanter, hvis Frø næppe kunne bevare Spireevnen i længere Tid i Jorden. Frøene ville i hvert Tilfælde kun kunne bringes til at spire ved at bearbejde Jorden og holde den porøs om Foraaret. At pløje eller harve Jorden om Efteraaret vil være uden Virkning for de her omhandlede Arters Vedkommende.

Kruset=Lancetbladet= og Tornstænglet=Lidsel tilligemed Arterne af Burre, Kongelys o. fl. behøve som alt bemærket 2 Nar til deres Udvikling. Disse Arter kunne let holdes borte fra Agerjorden, naar de afhugges paa Græsmarker og Jordvolde, ved Beje og lignende Steder, før Frøfastningen finder Sted.

Ager=Gaaseurt tilføjer sjælden Kornmarkerne større Skade, men forekommer ofte i forbausende Mængde i mislykkede Kløvermarker. Den begynder sædvanlig at blomstre i de første Dage af Juni, og Blomstringen vedvarer til Slutningen af Juli. Som noget ejendommeligt for denne Art skal fremhæves, at dens Frø (Skalfrugter) ikke tages strax efter Modningen, men forblive fasthæftede til Blomsterlejet, længe efter at Planten er henvisnet; derfor kunne Frøene indhøstes baade med første og anden Slæt af Rødkløver til Frøavl. Frø af Alfike= og Hvidkløver samt Timothe indeholder

ogfaa ofte Frø af Uger=Gaaseurt i større Mængde, hvorimod den vistnok sjældnere findes indblandet mellem Frø af vore tidligblomstrende Græsarter, fordi den modner Frøet senere end disse. Paa Grund af dens massevisse Optræden i Kløvermarkerne har man ofte rettet det Spørgsmaal til mig: Hvor kan denne Art komme fra? Jeg maa hertil svare, at dens Frø vistnok — jeg veed det ikke sikkert — i længere Tid kan bevare Spireevnen i Jorden, men mange Jordbrugere udsaa den ogsaa i tilstrækkelig Mængde med Kløver= og Græsfrø. Ved at tælle Blomsterkurve og Frøene i enkelte af disse paa en større Plante, fandt jeg, at den havde 596 Blomsterkurve, hver med 194 Frø, altsaa ialt 115,624 Frø (Skalfrugter). Tøjes hertil, at Uger=Gaaseurt er meget forgrenet — fra hver Rod udgaaer et større Antal, $1\frac{1}{2}$ —2 Fod lange, opstigende Stængler — hvorfor en enkelt Plante kan dække 1—2 □ Fod, vil det let forstaaes, at den ikke behøver at være indblandet i paafaldende stor Mængde mellem Kløver= og Græsfrøet for at være istand til alene at danne et tæt Dække over Kløvermarken.

Ugtløs Kamille, som for en flygtig Betragtning har stor Lighed med Uger=Gaaseurt, forekommer ogsaa hyppig i Kløvermarker, ofte udsaaet med Kløver= og Græsfrø. I enkelte Egne er den tillige en besværlig Ukrudsplante for Kornmarkerne, blandt andre Steder ogsaa i Sydhøen, hvor den kaldes „Lindhardsurt“, og hvor den hører til de mest frygtede Ukrudsplanter. Det anførte Navn skriver sig fra, at en Kjøbmand Lindhardt i sin Tid skal have solgt den i stor Mængde, blandet med lidt Kløverfrø, hvilket kan være rimeligt nok, da det samme endnu kan ses i vore Dage. Smidlertid er den ikke indført til os med Kløver= og Græsfrø, men har fra ældre Tid været vildtvogende her i Landet. Vi finde saaledes ogsaa en Form af denne Art paa udhyrkede Steder s. Ex. langs Strandbredder. Den Form, som er mest farlig for vore Kulsturlanter, har en bladrig, grenet, opret Stængel, der ofte rager op over Baarsæden. Hvor den begynder at blive hyppigere,

maa man helst i Tide fjærne den ved Lugning; har den alt taget Overhaand, maa man anvende andre Midler.

Gul Dxeøje, ogsaa kaldet Brandenborger, Fattigmands-Trusel, Svendborgs-Urt, den onde Urt, eller Morgenfrue, har, som de talrige Navne antyde, tidligere været en besværlig Ukrudsplante i Baarsædsmarkerne. Navnet Brandenborger har denne Art faaet, fordi man til en Tid troede, at den var bleven indført af de brandenborgske Hjælpetropper i Krigen 1659, men den omtales allerede af Simon Paulli i *Flora danica* 1648 som en Urt, der er bedst kjendt af Bonden „hvis Korn den paa Marken gjør stor Skade, idet den sig mangfoldeligen formerer og tager Bærten fra Kornet.“ — Deraf Navnet „Den onde Urt.“ Ligeledes omtales den af Arent Berntsen i hans bekjendte Skrift: „Danmarks og Norges Fructbar Herlighed“ 1656 som en Plante, der før faa Aar siden havde vilst sig og hurtig taget Overhaand i Kornmarkerne ved Svendborg, hvorfor den ogsaa kaldtes Svendborg-Urt, „men“; tilføjer han, „eftersom samme Urts skadelige Natur nu er fornummet, vide Indbyggerne den Skade i Tide at forekomme, idet saa snart det ringeste deraf i en Ager eller paa en gaanske Bymark fornemmes, de den da strax med Rod oprykke og forbrende.“ Gjennemlæs vi endvidere de talrige Artikler og Beretninger, der findes om samme Urt i „Danmarks og Norges oconomiske Magazin“ (1757—64) og i *Begtrups „Beskrivelse over Agerdyrkningsens Tilstand i Danmark,“* 1803—1812, vil deraf fremgaa, at ingen anden Ukrudsplante har været saa frygtet som Gul Dxeøje. Paa mange Steder oprettede man Foreninger, hvis Medlemmer forpligtigede sig til at holde Marken aldeles fri for denne Urt, og for hver blomstrende Plante, som ved Eftersnyning fandtes paa Marken, maatte betales en lille Bøde. Man turde ikke tage Saakorn fra andre Steder for ikke at faa Gul Dxeøje indført, og naar man kjøbte Kreaturer paa Markedet, i Tiden mellem Høst og Vaar, nedgravede man den Gødning, som faldt i de første Dage, af Frygt for at den kunde indeholde spiredygtigt Frø.

Nu er Gul Droeje en uandsæt Ukrudsplante og i mange Egne faa sjælden, at man paa hele Bymarker forgjæves søger et enkelt Exemplar. Et forandret Sædskifte i Forbindelse med Mærgling, Brak, en mere omhyggelig Behandling af Jorden og Anvendelse af ren Saafæd har aldeles fortrængt den.

Kornblomsten omtales i vore floristiske Bøger som en enaarig Plante, der er temmelig almindelig i Vintersæden. I Vintersædsmarkerne er den imidlertid toaarig, idet dens Frø spire om Efteraaret; i Vaarsædsmarkerne optræder den derimod som enaarig. Tidligere synes den ikke at have været almindelig i disse, men i de senere Aar er den paa mange Steder bleven meget besværlig i Vaarkornet. Aarsagen hertil er vistnok fornemmelig den, at Vaarsæden nu lægges tidligere end forhen. — Mærkeligt nok synes de fleste Jordbrugere ikke at have lagt Mærke til, at Kornblomsten Aar for Aar bliver mere besværlig. Jeg frygter næsten for, at den i mange Jordbrug vil tage Overhaand, førend man gjør Skridt til at faa den udryddet. I Rugmarkerne gjør den vel mindre Skade; i Hvedemarker kan den være besværlig nok, og jeg har seet talrige Vaarsædsmarker, hvor Kornblomsten har udgjort over 50 pCt. af Afgrødens Vægt i Straæet. En stor Del Frø tabes før Indhøstningen. — Saaer den først Lejlighed til at kaste en Mængde Frø, er den vanskelig nok at udrydde; thi Frøene synes ikke at spire villig i Sommertiden; de ville derfor ikke kunne ødelægges i Brakaaret. Bedre vil det være at behandle Jorden strax efter Høst med Lapharve og Vetharve for at bringe de i Sommerens Løb kastede Frø til at spire. Gjemmer Jorden en større Mængde Frø fra tidligere Aar, vil en tidlig Winterpløjning gjøre god Nytte. Hvor Kornblomsten endnu optræder i mindre Mængde, vil det være tilraadeligt at fjerne den ved Lugning. I Hvedemarken kan den passende bortluges samtidig med Klinten.

Ager=Dretunge, en enaarig Ukrudsplante i Vaarsæd, især paa lettere Jorder, — og Læge=Dretunge —, en toaarig Plante, der er almindelig langs Veje, paa Jordvolde og

Græsmarker —, ere begge Værtplanter for Hvederustens Skaalrustform og af den Grund skadelige for Vintersæden.

Hørsilke er en ægte Snylteplante, som udelukkende lever paa Hørens Beføstning. Dens Frø spirer vel i Jorden, men Planten formaaer ikke at optage mindste Næring af denne. Naar de fremspirede, traadformede Kimplanter, som kun opnaa et Par Tommers Længde, ikke kunne klamre sig om en Hørplante, sende Sugevorter ind i og drage Næring af denne, dø de hurtig bort. At Hørsilken i de senere Aar er bleven meget almindelig i de mange smaa Hørmarker, som findes omkring i Landet, er et slaaende Bevis for, at Jordbrugeren i Almindelighed ikke har stænket Ukrudsplanterne tilbørlig Opmærksomhed; thi intet er lettere end at befri Hørmarken for den nævnte Snylteplante. Man behøver blot en Gang for alle at forsyne sig med ægte rigaist Hørfro, som altid er frit for Hørsilke, og holde dette ublandet; thi Hørsilkens Frø taber hurtig Spireevnen i Jorden. Efter Hooker er Rusland det eneste Land i Europa, hvortil Hørsilken endnu ikke har fundet Vej.

Kløversilken er ligesom Hørsilken en ægte Snylteplante, men forøvrigt i flere Henseender forskjellig fra denne. Dens fine, traadformede Stængler forgrene sig langt stærkere, saa den bliver istand til at omspænde Kløveren paa en større Strækning i første Brugsaar. Naar man betragter de mange Tusinder af Kløversilkens Stængler paa en af de vel bekjendte Kløversilkepletter, kan man næsten ikke fatte, at dette Net af Traade oprindelig er fremgaaet af et eneste lille Kløversilkeforn. Kløversilken dræber hurtigere sin Værtplante end Hørsilken; den kan desuden overvintre, naar Vinteren er mild, baade paa Kløver, Humle-Sneglebælg og enkelte andre Arter, som findes i Græsmarken. I Modfætning til Hørsilken, der bærer Frø i Mængde, frembringer Kløversilken hos os sjældent og kun faare lidet spiredygtigt Frø. Af det her anførte vil fremgaa, at Hørsilken er bestemt til at forplante sig fra Aar til Aar ved Frø, medens Kløversilken fornemmelig er henvist til

at udbrede og vedligeholde sig ved sine stærkt forgrenede, traadformede Stængler. De fleste af de Midler, som i Tyskland ere anbefalede til Kløversilkens Udryddelse, ere kun lidet praktiske. Det simpleste er at forsyne sig med Frø, som er frit for Kløversilke. Har man ved et Uheld faaet den i Marken, kan man enten afhugge Pletterne jævnlige eller lade dem afgræsse lige til Bunden, eller, om man vil, med en starp Spade affstikke Kløveren i et Belte omkring Pletterne for at hindre Snylteplanten i at brede sig videre. At rive den op med Rod, som Enkelte have anbefalet, lader sig ikke gjøre af den simple Grund, at den ingen Rødder har, men kun ved Kløveren staaer i middelbar Forbindelse med Jorden. Heldigvis er Kløversilken i de senere Aar, takket være Markfrøkontorets Virksomhed, bleven mindre hyppig end tidligere.

Ved bendbladet *Vrenpris* er kun en mindre Ukrudsplante med svage, nedliggende Stængler. Den kan dog undertiden blive skadelig for Hvedemarken paa muldrig Jordbund. Dens Frø spire ikke før sent paa Efteraaret eller i Løbet af Vinteren. I milde Vintre begynder den allerede at blomstre; i Slutningen af April, og i Maj strækker den sine talrige, nedliggende Stængler henover de spæde Hvedplanter og kan undertiden danne et tæt Dække over Hvedemarken. I Slutningen af Maj eller Begyndelsen af Juni har den allerede modent Frø, hvorefter den hurtig henvisner, men Frøene blive liggende uden Livstegn til næste Efteraar, først da begynde de at spire. Denne Plante kan altsaa ikke udryddes i Brakaaet, men naar Marken harves om Foraaret, vil en Del Planter kunne rives op; en Overhævning af Hveden om Foraaret vil jo ogsaa i anden Henseende være til Nytte.

Uger-Rosøde og Skjaller ere begge Halvsnylttere, som dels optage Næring af Jordbunden, dels ved Hjælp af særegne Sugestiver paa Rødderne, ved hvilke de omklamre andre Planter's Rødder, berøve disse Planter en Del af Næringsstofferne. Herved blive Skjaller og Rosøde i dobbelt Henseende skadelige for de Planter, i hvis Selskab de voxe.

Ældre Forfattere omtale Uger-Rosøde som almindelig mellem Sæden paa de sydligere Døer; nu synes den at være ifærd med at forsvinde. — I sin „Beskrivelse over Ugerdyrkningens Tilstand i Danmark“ omtaler Begtrup ofte Skjaller, under Navn af Ras eller Skrad, som en Plante, der var stadelig for Rugmarkerne paa lettere Jorder. Nu træffes denne Art næsten aldrig i nogen Mængde i Rugen; derimod er den paa mange Steder meget hyppig paa tørre Enge, som afgræsses, eller som først slaaes sent paa Sommeren, og da den, som anført, berøver Græsarterne en Del af de forarbejdede Næringsstoffer, vil man aldrig finde en frodig Græsvært, hvor Skjaller optræder i Mængde. At den kan holde sig paa Enge, som afgræsses, hidrører fra, at Kvæget lader den urørt. Den skal forøvrigt i grøn Tilstand være giftig. Da Planten er en- eller toaarig, og Frøene næppe i længere Tid kunne bevare Spireevnen i Jorden, vil man let kunne udrydde Skjaller ved i et Par Aar at afhugge den i Begyndelsen af Juni, og ved denne simple Forholdsregel vil man paa mange Steder forstærke sig en forøget Afgrøde af mange Engstrækninger.

Vild Gulerod, som er Stamart til de dyrkede Former, er en besværlig Ukrudsplante paa mange Marker og vanskelig at udrydde, hvilket ved første Øjeblik kunde synes mærkeligt nok, da den som bekendt først sent paa Sommeren modner Frø, som næppe i lang Tid kunne bevare Spireevnen i Jorden. I Kornmarkerne afhugges den saaledes i Blomstringstiden og i Græsmarkerne endnu tidligere, men Sagen er den, at de tilbageblevne Stubbe hurtig skyde blomstrende Sidekud, som kunne modne Frø, før Jorden vinterpløjes. I Græsmarken æder Kvæget vel Bladene, men Blomsterstænglerne lades i Regelen urørte. Den vil saaledes hvert Aar faa Lejlighed til at kaste Frø. Ved et Dyrkningsforsøg med Udsæd af Frø om Foraaret udviklede omtrent 22 pCt. af de fremspirede Planter Blomsterstængler og modent Frø i første Aar, Resten først i andet. Den optræder altsaa baade som enaarig og som toaarig. Første Slæt af Klover til Frøavl er altid

fri for Frø af vild Gulerod, som først senere modner Frø, men med anden Slæt af Frøkløver indhøstes den ofte i større Mængde og udsaaes selvfølgelig ogsaa ofte i Mængde med flet renset Kløverfrø. Som Midler til dens Udryddelse kunne anbefales Tilvejebringelsen af et rigtig tæt Græs-dække i Græsmarken og derefter en god Brakbehandling. Hvor man pløjer meget dybt om Efteraaret og tager meget smalle Furer, ville de overvintrede Rødder let styde frem det følgende Foraar. I dette Tilfælde vil en Skrællepløj, anbragt paa Plovaasen, gjøre god Nytte.

Stivhaaret- og Ager-Kanunkel ere som oftest begge toaarige og optræde derfor hyppigst i Græsmarker og Vintersæd, men findes ogsaa i Vaarsædsmarker. Paa Holland, Falster og Møen forekomme begge Arter i Mængde; i Syd-sjælland ere de endnu hyppige, men blive sjældne længere mod Nord. Paa Falster har jeg seet Hvedemarker, hvori Ager-Kanunkel optraadte i saa stor Mængde, at disse Marker i Juni vare ganske gule, omtrent som en med Agerkaal befængt Mark; kun var Farven mere bleg. Begge disse Arter af Ukrudsplanter indeholde i grøn Tilstand et skarpt narkeotift Giftstof og blive derfor let i mere end en Henseende skadelige for Landbruget. Dette gjælder især om Stivhaaret Kanunkel, som er almindelig i de fleste Græsmarker, og som let om Foraaret, naar Græsningen er mere knap, giver Anledning til den bekjendte Sygdom, Blodajle. Hvor Græsningen er rigelig, lader Kvæget altid denne Art urørt. Den forplantes let til andre Egne med Frø til Græsmarken.

Alm.- Tandbladet- og Stor-skulpet-Dodder forekommer kun som Ukrud i Hørmarker. Førstnævnte har hele Blade og næsten halvkugleformede eller i Spidsen bredt afstumpede Skulper; den findes i Hø, som fra gammel Tid har været dyrket her i Landet. Tandbladet-Dodder, med dybt tandede eller fligede Blade, forekommer i Hørmarker, befaaede med tykt Høfrø. Stor-skulpet-Dodder, som har helrandede eller svagt tandede Blade og store, ægformede, lidt

fladtrykte Skulper, findes i rigaist Hørfros. Kjender man disse 3 Arter, vil man altsaa med temmelig Sikkerhed kunne afgjøre, fra hvilket Land Frøet hidrører. Dette er ikke uden Betydning, da andet Hørfros ofte falbghdes som rigaist Frø. Frøene kunne ikke bevare Spireevnen i Jorden Vinteren over, og de om Efteraaret fremspirede Planter taale heller ikke Vinterkulden. De 3 nævnte Arter af Dodder kunne altsaa kun holde sig, hvor de vedblivende udsaaes med Hørfros.

Agerkaal er paa Sjælland og flere Der en Fællesbetegnelse for 3 Arter af langskulpede, korsblomstrede, enaarige Ukrudplanter med gule rapslignende Blomster, nemlig den egentlige Agerkaal, Ager-Sennep og Riddike, hvilket sidste Navn ogsaa bruges som Fællesbetegnelse for alle tre Arter paa Fyen og i Sjælland.

Den egentlige Agerkaal (*Brassica campestris* L.), der antages at være Stamart til de dyrkede Former af Turnips, og hvoraf tillige en Form under Navn af Rybs dyrkes som Olieplante, — foretrækker sandmuldet Jord og forekommer derfor aldrig i Mængde paa sværere Lerjorder. I enkelte Egne af Fyen, paa Holland og flere Steder er denne Art næsten ukjendt, hvorimod den er hyppig paa lette Jorder i Sjælland. Jeg har der seet den optræde i Vaarsædsmarker i saadan Mængde, at den udgjorde indtil 90 pCt. af hele Afgrøden. Medens Ager-Sennep slet ikke taaler Frost, har jeg lagt Mærke til, at Agerkaal kan taale en Kulde af indtil 6° R. uden at tage Skade. Efter milde Vintre kan man derfor finde den blomstrende meget tidlig om Foraaret i Vintersædsmarkerne.

Riddike (*Raphanus Raphanistrum* L.), som er saa let kjendelig ved sine uoppringende, leddelte Skulper, forekommer overalt i Landet, men optræder i størst Mængde paa letmuldede Jorder. Den er dog sjældnen saa besværlig som de to andre Arter.

Ager-Sennep (*Sinapis arvensis* L.) trives ikke godt paa Sandjord, men desto frodigere paa muldrig frugtbar Jord=

bund. Ved sin store Udbredelse og hurtige Væxt, i tætsluttede Masser, bliver den i Landets bedste Kornegne den mest besværlige Ukrudsplante for Vaarsædsmarkerne. Det nytter os kun lidt at berige vore Jorder med Plantenæring ved stærkere Brug af Gjødning, naar vi ikke tillige søge at blive Herre over den besværlige Ager-Sennep, som hvert Aar forringer Udbyttet af Vaarsædsmarkerne her i Landet i betydelig Grad, ja ofte ødelægges Vaarkornet aldeles, især paa de mere lavtliggende Partier af Markerne. — At Frøet af de 3 under Fællesbenævnelserne Agerkaal indbefattede Arter kan henligge i Jorden i lang Tid uden at tabe Spireevnen, er bekjendt nok. Som Følge heraf er Jorden efterhaanden paa mange Marker indtil en betydelig Dybde bleven besvangret med Frø af Agerkaal, som derfor ofte myldre frem i Mængde paa Steder, hvor man forlængst troede den udryddet, naar Jorden bearbejdes dybere end forhen. Mangen Jordbruger maa saaledes aarlig lide under Følgerne af Formandens Forsømmelighed. Hvad Udryddelsen af de her omhandlede 3 Arter angaaer, vil jeg senere komme tilbage hertil.

Klinter er en fra gammel Tid bekjendt Ukrudsplante, som endnu er altfor almindelig i vore Vintersædsmarker, hvor den er toaarig, samt i Bikkemarker, hvor den optræder som enaarig. Derimod finde vi paa Derne, saa vidt mig bekjendt, næsten aldrig Klinter i Byg eller Havremarker. Dette leder naturlig til den Slutning, at Klinterens Frø meget hurtig taber Spireevnen i Jorden; thi om end de fleste Frø indhøstes med den Afgrøde, hvori Klinteren voxer, ville dog nogle Frø tabes paa Marken og, for saa vidt de ikke spire strax, nedbringes med Ploven, og ved Jordens Foraarsbehandling maa dog nogle af disse Frø bringes til et for Spiringen gunstigt Leje. At Klinteren optræder saa hyppig i Bikkemarker, er let forklarligt, thi Frø af Klinter har næsten samme Farve som Bikkfrø, oversees derfor let og kunne maaske ogsaa mindre let frarenses. Bikkfrø høstes desuden saa sent paa Sommeren, at Klinteren faaer god Tid til at modne Frø i Bikkemarkerne.

Efter en Meddelelse af Prof. J. Lange er Klinten imidlertid ogsaa nu almindelig i Baarsædsmarker i det vestlige og nordlige Sjælland, medens han i de samme Egne fandt den mindre hyppig mellem Vintersæden. Dette Særshyn kan maaske finde sin Forklaring deri, at Høsten foregaaer senere i disse Egne. Det maa dog indtil videre antages — jeg skal senere anstille Forsøg for at komme til Bished — at Klinten kun optræder, hvor den udsaaes med Saakornet, og at den altsaa vil kunne fjernes fra Markerne ved en omhyggeligere Rensning af dette. At Klintens Frø er giftigt, behøver jeg næppe at minde om.

Rundtbladet-, Kløftbladet- og Blød-Storke- næb tilføje sjældnere Kornarterne fjendelig Skade. De nævnes kun her, fordi deres Frø ofte i større Mængde findes indblandet i Kløverfrø, og da de det første Aar udvikle en tæt og temmelig stor Bladrossette, hvis talrige Blade ligge tæt tiltrykte til Jorden, kvæle de ofte en større Del af de spæde Kløverplanter i Udlægsmarken. Det samme gjælder forøvrigt om Uldbladet- og Filtbladet-Kongelys.

Den saakaldte „onde, polske Vikke“ var tidligere en besværlig Ukrudsplante i Vintersædsmarker paa Lolland og Falster. I vor ældre Landbrugsliteratur berettes, at Rug og Hvede fra Lolland og Falster ofte vragedes paa det kjøbenhavnske Marked, fordi disse Kornarter indeholdt Frø af „polske Vikker“ i større Mængde. Det er imidlertid en Fejltagelse, naar botaniske Forfattere efter Hornemann henseere den her omtalte onde polske Vikke som Synonym til Muse-Vikke, en over hele Europa og tilgrænsende Verdensdele udbredt Art, som vi hos os kunne træffe overalt paa ældre Græsgange, Jordvolde, tørre Enge og lignende Steder. Muse-Vikke eller Fugle-Vikke er en fleraarig Plante med krybende Rodstok, som sjældnere forekommer i Kornmarkerne. Den saakaldte onde, polske Vikke er samme Art, som vi nu kalde Dunhaaret Vikke (*Vicia villosa* Røth). Det er en toaarig Plante, som endnu forekommer i Vintersæden i vore Nabolande Sverrig og Tyskland, medens den nu er aldeles forsvunden hos os,

efter at Vønderne paa det Classenske Fideicommis's Godser vare blevne forshnede med rent Saakorn, samtidig med at der vaa=gedes over, at dette ikke, blandet med urent Korn, blev anvendt til Saafæd. Sidst fandtes den her omtalte Ukrudsplante imellem Rug paa Høsfæls. Senere har jeg vel fundet den indført med Frø af Vikke i Blandfædsmarker, og for nogle Aar tilbage blev den indført med Rug fra Belgien, fra hvilket Land den atter let kan finde Vej til os. Det er nærmest af den Grund, at jeg her har omtalt Dunhaaret Vikke, desuden har det sin store Interesse at se en forhen, om end kun i en mindre Del af Landet, besværlig Ukrudsplante fuldstændig udryddet hos os.

Som man kunde vente, er Antallet af fleraarige Ukrudsplanter, der savne krybende Rødder eller Rødstok, ikke stort, og flere af de anførte Arter have tilmed kun mindre Betydning. Den besværligste Art er kruset Skræppe, som stader og vansierer saa mange Vaarsædsmarker og Græsmarker. At denne Art kan holde sig paa Algerjorden, uagtet dens affkaarne Rødder ikke formaa at udvikle Brudknopper, hidrører fra, at den uden Skade taaler at endevendes med Ploven. At Rødspidsen vender opad og Toppen nedad, generer den ikke, naar den ikke ved Jordens Behandling med Harven bringes hel op paa Overfladen og der udsættes for at udtørres. Selv hvor den ligger henstrakt ad Jordens Overflade, vil den, naar den trykkes ned med Tromlen, sende en ny Pælerod — som udgaaer fra Rødhovedet — ned i Jorden. Man kan derfor lidt hen paa Sommeren finde Planter af kruset Skræppe med en hel eller halv for= tørret Pælerod strakt hen ad Jordens Overflade og en frisk Hovedrod, som gaaer ned i Jorden. — Da kruset Skræppe ikke er vanstelig at udrydde, er det kun til liden Ære for vort Jordbrug i Almindelighed, at den endnu forekommer i saa stor Mængde paa saa mange Marker. Naar Jorden bliver godt bearbejdet om Foraaret og falder godt for Rødkaberne, ligger det største Antal Planter løst i Jorden. En flink Lugekone vil da, hvor Planten findes i Mængde, kunne affamle mange

Tønder Rødder om Dagen og rense et ikke ubetydeligt Areal. Naar den senere er groet fast, gjør man bedst i at vente til henimod Blomstringstiden, for at Stænglerne kunne faa den fornødne Styrke, saa Planterne efter en god Regn kunne trækkes op med Rød. Den burde ikke taales i Græsmarkerne og allermindst faa Lov til uforstyrret at kaste en stor Mængde Frø i disse, hvad nu saa ofte skeer.

I ancetbladet Vejbred tilføjer ikke Kornmarkerne større Stabe, men forekommer ofte i Mængde i Græsmarkerne, hvor den tidt udsaaes i Mængde med slet renset Frø, især af Kløver og Timothe. Paa enkelte forsømte Græsmarker har den udgjort 40—50 pCt. af Plantedækket i første Aars Mark. Langelthol anbefaler den til Dyrkning; enkelte Frøhandlere i Udlandet ligesaa, og da den faaes som Affald fra Kløver og Timothe, sælges den til saakaldt billig Pris. Jeg har en Gang seet den dyrket af en Jordbruger, rigtignok imod hans Villie. Paa mit Spørgsmaal om, hvorledes det var gaaet til, meddelte han mig, at han havde renset den fra Kløver, men da den indeholdt lidt Kløverfrø, havde han udsaaet Blandingen i Haab om, at Kløverfrøet, ikke Ukrudsfrøet, skulde spire. Det Modsatte blev imidlertid Tilfældet. Han fik en temmelig tæt Vejbredmark. Kvæget aad ikke ugjerne Planten, mens den var ganske ung, men vragede den senere, hvorfor han afhuggede den til Hø, som Køerne ikke ugjerne fortærede.

Alm. Cikorie, som paa Øerne er saa hyppig langs Beje og Hegn, forekommer mest som Ukrud i Nærheden af disse Steder og sjældnere i større Mængde spredt over hele Marker. — Jeg har dyrket flere Kulturformer af denne Art og stedse ved Optagningen søgt at faa Rødderne saa vidt mulig hele op af Jorden, men desuagtet har jeg i flere Aar efter kunnet se Røddernes Plads i Marken. Aarsagen hertil er, at denne Art formaaer at danne Brudknopper paa de smaa Rødspidser, som blive tilbage i Jorden, og fra hver af disse vil saaledes hvert Aar fremgaa flere Stængler. Cikorie synes

saaledes at være mindre let at udrydde paa Steder, hvor den dyrkes, naar Jorden ikke skal behandles i Brak Aaret efter Dyrkningen. —

Løvetand eller Mælkehøtte hører til de Ukrudsplanter, som det ikke er muligt at holde borte, hverken fra Have eller Mark. Fjærner man den fuldstændig med Spaden det ene Aar, har man den maaske atter i Mængde paa samme Sted det næste Aar, og faaer man ikke ved Lugningen hele Roden ud af Jorden, vil den tilbageblevne Rodstump udvikle talrige Brudknopper og saaledes snart atter sende et helt Bundt Stængler til Overfladen. Heldigvis er denne Art ikke meget generende for Agerbruget; thi i Kornmarkerne gjør den sjældent kjendelig Skade. I Græsmarkerne optræder den vel ofte i stor Mængde, men Kvæget æder den gjerne, og den indfinder sig især paa Steder, hvor Jordbunden ikke er tilstrækkelig dækket.

Stor Knopurt, som har en stærk og dybtgaaende Rod, træffes i Regelen kun som enkeltstaaende, meget bukkede Planter i Nærheden af Hegn samt paa Steder, hvor man har ført den ud paa Marken, med Jord fra gamle Jordvolde eller paa lignende Maade. Hvor den har sat sig fast, er den ikke let at udrydde; thi den stærke Rodstok vil stedsse sende friske Skud til Overfladen, hvor dybt den end affæres med Ploven.

Graa Bynke stader og vansirer større eller mindre Partier af mange Baarsædsmarker, dog mest i Nærheden af Hegn eller paa Steder, hvor der tidligere har været dyrket Kartofler; thi i Kartoffelmarkerne finder denne overordentlig frugtbare Ukrudsplante altfor ofte god Lejlighed til at kaste en stor Mængde Frø til Skade og Vansir for de følgende Afgrøder. Frøene modnes i Regelen ikke før i September, og da den stærkt forgrenede Rod ikke formaaer at danne Brudknopper og heller ikke gaaer meget dybt i Jorden, vil graa Bynke forhaabentlig snart være udryddet i alle veldrevne Jord-

brug. — Mark-Bynke, der udvikler sig paa samme Maade som Graa-Bynke, træffes kun paa Sandjord.

Hvid Dyeøje henhører egentlig til den følgende Afdeling, da den har korte, overjordiske Udløbere. Denne Ukrudsplante, som i flere Egne kaldes stor Gaaseurt, er besværlig nok baade for Korn- og Græsmarker, paa hvilke sidste den kun altfor ofte faaer Lov til at kaste Frø i Mængde; thi den er meget frugtbar, og Kvæget lader den staa urørt. Frøene synes i længere Tid at kunne bevare Spireevnen i Jorden. Den udsaaes tidt i Mængde med Kløver- og Græsfø. —

Kragelø, paa hvis stærke Pælerod man i tidligere Tid har sprængt saa mange Skagler og Plovhamler, naar Jorden efter et langvarigt Græsleje atter skulde opbrydes til Korndyrkning, er nu udryddet paa al veldreven Agerjord. —

Den følgende Afdeling indbefatter et større Antal besværlige Ukrudsplanter. Hertil høre ogsaa flere forøvrigt gode Græsarter, med vidtkrybende, underjordiske Udløbere, nemlig Alm.- og krybende Hvene, Eng-Rapgræs og Alm.-Kvik, især de to sidstnævnte. Landmanden indbefatter i Regelen alle disse Arter under Fællesbenævnelser Kvik, fordi deres krybende Rodstok omtrent har samme Udseende. Eng-Rapgræs optager større Partier af mange Marker og udryddes ikke lettere end Alm. Kvik. Hvenearterne ere gennemgaaende mindre udbredte paa Agerjorden; Rød Svingel har ligeledes krybende, underjordiske Udløbere, men disse ere finere og af mere mat Farve. Hvene og Rapgræs bære rigeligt Frø. Kvikkens Ar er som oftest goldt. Den er altsaa fornemmelig henvisst til at forplante og udbrede sig ved Udløbere. I mange Jordbrug ere denne og de øvrige under Navnet Kvik indbefattede Arter fuldstændig udryddede. Enkelte mindre Jordbrugere have med fuldberettiget Selvfølelse opfordret mig til at paa-vise et Skud af Kvik paa deres Marker, og om jeg end har kunnet finde et enkelt Skud af Planten, har jeg maattet indrømme, at Jorden var saa at sige fuldstændig fri for Kvik. Mange Jorder ere derimod endnu mere eller mindre gennem-

vævede af de saakaldte Kvikrødder. At det kan være forbundet med Besværighed at faa Kvikken udryddet overalt paa Marken, og især paa fugtige Sandjorder eller lavtliggende Partier, dette skal villig indrømmes, og jeg seer ikke ret, hvorledes man skal blive fuldstændig Herre over den, naar den ikke kan udryddes i Brakaaret. At Brakken saa ofte ikke har den tilsigtede Virkning, hidrører vistnok i mange Tilfælde fra, at Jorden ikke pløjes tidt nok. Efter at have brakket Jorden om Efteraaaret, nøjes man med en eller 2 Pløjninger foruden Saafuren. Paa flere Steder vendes Jorden anden Gang og behandles med Svenskharven, før Grønsværen er aldeles forraadnet; den vil da vanskelig kunne blive tilstrækkelig findelt, og i hver lille Knold gjemmes tidt en Stump Udløber, som snart sender et Skud til Overfladen for derefter at udvikle nye Udløbere. Lader man derimod Jorden ligge, til Grønsværen er rigtig godt forraadnet, og derefter behandler den paa passende Maade, kan man ogsaa ved Halvbrak faa Kvikken ødelagt. Man vil maasse hertil svare, at det ikke er gavnligt for den følgende Hvedeafgrøde, naar Jorden bliver saa findelt i Brakmarken. For Kvikkens Udryddelse er dette imidlertid nødvendigt. Det paastaaes i Almindelighed, at Kvikken overalt, hvor man har 3—4 aarigt Græsleje, bliver mere besværlig, end hvor Græslejet er af kortere Varighed. Jeg skal hertil bemærke, at Alm. Kvik, ligesom de øvrige Arter af Slægten, fordrer løs Jord for at kunne trives godt, derfor egner den sig ikke til stedsevarende Græsgange paa Lerjord. Efterhaanden som Jorden synker sammen, trives den mindre godt. Paa stærkere Lerjorder, som udlægges til stedsevarende Græsning, forsvinder den ofte aldeles i Løbet af nogle Aar undtagen paa de lavere Steder. Paa løs Jordbund vil den derimod holde sig. Indretter man Frøblanding til den fleraarige Græsmark saaledes, at man kan have et tæt Græsdække fra andet til fjerde Brugsaar, vil Jordbunden ikke blive mere gjennemvævet af Kvik ved 3—4 aarigt end ved toaarigt Græsleje. Et tæt Græsdække bidrager meget til at kue saavel

denne som mange andre Ukrudsplanter. I Klovermarken trives Kvickgræsset derimod ypperlig.

Rødknæ, en Skræppeart, er kun besværlig paa Sandjorder. Paa stærkere Lerjorder trives den ikke. I modsat Fald vilde den være almindelig overalt, da den ofte udsaaes med Klover og Græsfrø. Mørgel efter denne Art ikke, og efter Fleres Udsagn skal den kunne kues noget paa Sandjorder alene derved, at Jorden tromles med en tung Tromle. Ligesom Ager=Svinemælk og Ager=Lidsel formerer Rødknæ sig baade ved Frø og ved vandrette, vidtkrybende Rødder, som ofte blive flere Fod lange, og hvorfra med korte Mellemrum opstaa talrige Blomsterstængler. Enhver nok saa lille Rødstump er istand til at udvikle Brudknopper. Intet Under derfor, at Rødknæ hurtig danner et nogenlunde tæt Dække over Sandjorder, som udlægges til Græsning uden at besaaes med Klover eller Græsarter.

Ager=Svinemælk optræder, skjønt fleraarig, i størst Mængde i Baarsædsmarkerne, som den paa mange Steder staader og vansirer i lige høj Grad. Uagtet denne Art baade udbreder sig ved Frø og vidtkrybende, horizontale Rødder, som udvikle talrige Brudknopper, er den dog ikke svær at udrydde, naar man ved en passende Drift kan hindre den nogle Aar i at kaste Frø og samtidig hermed behandler Jorden omhyggelig. Jeg har i kort Tid befriet et mindre Areal fuldstændig for denne Ukrudsplante og ligeledes seet den blive udryddet i kort Tid paa Jorder, hvor den forhen fandtes i Mængde, efter at disse Jorder havde skiftet Ejer. Paa mit Spørgsmaal: „Ved hvilke Midler er Jorden rensset for Ager=Svinemælk?“ har jeg i Regelen faaet til Svar: „Vi have ikke anvendt særegne Midler, den er gaaet bort af sig selv“, — altfaa ved en bedre Behandling af Jorden.

Følfod er for Tiden den mest frygtede Ukrudsplante her i Landet, men da jeg i „Ugeskrift for Landmænd“ har omtalt denne Art udførlig og efter fortsatte Undersøgelser ikke har noget Nyt at tilføje, kan jeg her fatte mig i større Korthed.

Som bekjendt formerer Følfodplanten sig baade ved Frø og ved vidt krybende, underjordiske Udløbere, hvilke sidste i daglig Tale kaldes Rødder; Frøene spire hurtig og villig, men kun paa fugtige Steder, f. Ex. ved Vandkanten af Mærgelgrave, langs Randen af Vandløb, omkring Bredden af Søer, paa Bunden af fugtige Grøfter og lignende Steder, hvor Jorden er blottet. Paa disse Steder kan man da ogsaa hver Sommer finde talrige Planter, som ere fremspirede af Frø om Foraaaret. (Jeg vil for Kortheds Skyld betegne disse ikke aar gamle Planter med Navnet Frøplanter for at adskille dem fra de bladbærende Skud, som ere fremgaaede af ældre Udløbere). Selvfølgelig spredes hvert Aar en stor Mængde af Følfodplantens yderst lette, snobærende Frø hen over Markerne, men paa græsklædte Steder ville Frøene blive hængende i Græsset og hurtig udtørres, og paa tilstrækkelig tørlagt Agerjord ville de ikke finde den for Spiringen fornødne Fugtighed, og selv om nogle Dages Regn skulde forhjælpe Frøene til at spire, ville de fremspirede Planter i Regelen henvisne i Løbet af Sommeren, fordi Jorden ikke altid er fugtig nok. Anstillede Forsøg have viist, at det forholder sig som her anført. Hermed skal dog ikke være sagt, at der aldrig kan fremgaa Følfodplanter af Frø paa almindelig Agerjord. Det lykkes af og til en enkelt Plante at slippe ud over de første Vanskeligheder. Frøplanter kunne findes enkeltvis baade paa Mark og i Have, men dette er en Undtagelse fra Regelen. I Almindelighed fremspire Følfodplanterne paa de førnævnte fugtige Steder. Ved Hjælp af deres Udløbere naa de op over Randen af Mærgelgrave, Grøfter osv. og ind i Agerjorden. Herfra føres de da omkring med Agerbrugsredskaberne og navnlig med Svenskharven. Naar et Ledstykke af en Udløber affattes et andet Sted paa Marken, sender det først et enkelt Skud til Overfladen, og fra dettes underjordiske Del udgaa dernæst nye Udløbere. Paa denne Maade fremkommer snart en med Følfod bedækket Plet, og herfra føres da Afleggere ved Jordens Behandling hen til andre Steder af Marken og saa

fremdeles. Med Fyldjord fra de med Følfod befængte Grøstelanter føres Planten ogsaa ofte omkring paa Markerne. Tvivler man om, at det forholder sig, som her anført, kan man blive overbevist ved med en Staalgreb at hæve de enkeltstaaende Skud, som man antager for Frøplanter, med samtlige Udløbere ud af Jorden, man vil da se, at de nye Skud ere fremgaaede af en Stump af en Udløber, som er flyttet ved Jordens sidste Behandling med Plov eller Harve. — Tidligere var Følfodplanten ikke kjendt som Ukrudsplante, men den var dog ikke saa sjælden, som Mange nu ville mene. Simon Paulli anfører i „Flora danica“, 1648, at den voxer ved Siden af Vandbække, Kilder, Søer, Grave „og andre saadanne vedskafte Steder. Item undertiden paa smaa Høje, hvor der flyder Vand neden for“. Hvorledes den er kommen op paa Højene vil være klart af, hvad jeg har anført. — Først da vi begyndte at aabne Mærgelgrave og grave Bratgrøfter i Markerne, at indgrave Veje og gjennemstære Bakker for Landeveje og Jærnbaner, fandt Følfodplanten talrige Steder i og omkring Markerne, hvor Frøet kunde finde den for Spiringen nødvendige Fugtighed. Senere, da mange Hovedgrøfter sløjfedes, samtidig med at Markerne bleve rørlagte, da endvidere Svenssharven afløste Ploven om Foraaret, da Vaarsæden som Følge heraf lagdes tidligere, og Jorden saaledes behandlede, før Følfodplanten kom frem, blev dens Udbredelse og Væxt begunstiget paa flere Maader. I Førstningen udbredte den sig kun langsomt, fordi dens Vøgesteder laa mere spredte, men efterhaanden som den vandt Fodfæste paa nye Steder, bredte den sig stedse mere og mere hurtig, eller rettere: Landmanden befordrede selv dens Udbredelse, idet han uden at ane Uraad slæbte dens Udløbere omkring paa Marken med Plov og Harve. Først da den var almindelig overalt, tildrog den sig hans Opmærksomhed. — Det vil sikkert gaa med enkelte andre Ukrudsplanter som med Følfod: Først naar de have taget Overhaand, tildrage de sig almindelig Opmærksomhed.

Hvor Følfodplanten allerede har bredt sig over store Arealer,

vil det ganske vist koste en Del Arbejde at faa den helt udryddet, men man kan dog langt lettere faa Marken aldeles befriet for Følfod end for Ager-Tidfel. Naar Sagen tages paa rette Maade, saa Arbejdet ikke bliver uden Frugt, er dette ikke saa uoverkommeligt, som det ved første Øjeblik kunde synes. Selvfølgelig maa Fremgangsmaaden ved Følfodplantens Udryddelse afpasses efter de lokale Forhold. Jeg maa dog stedse fraraade at søge Planten udryddet paa mindre Arealer ved at kulegrave Jorden og affamle de saakaldte Rodstumper, thi enkelte af disse ville altid blive tilbage i Jorden, og Arbejdet er da spildt. Man vil ved at bortluge Følfodplanten nogle faa Gange, og saaledes, at den i Jordstørpen værende fortykkede Del af hvert Skud følger med, kunne udrydde den ved langt mindre Arbejde. Af samme Grund maa det fraraades at lade Udløberne affamle efter Ploven, hver Gang Brakmarken pløjes; thi selv om man kunde affamle alle Ledstykker af Juren — hvad aldrig vil lykkes — maa det erindres, at flere Udløbere sænke sig under Pløjelaget, og fra disse ville atter fremkomme nye Skud. Den samme Arbejdskraft vil derfor kunne gjøres mere frugtbringende paa anden Maade. At afplukke Blomsterne kan vel under visse Forhold være til nogen Nytte, navnlig i Nærheden af større, lavtliggende og noget fugtige Arealer, men man maa dog ikke glemme, at Jorden paa saadanne Steder let kan besvangres med Frø fra Nabomarkerne, og man maa endelig ikke tro, — hvad jeg har hørt mange Jordbrugere udtale — at Følfodplanten svækkes eller bringes til at forsvinde, naar man hindrer den i at kaste Frø; tværtimod kunde det snarere siges, at de blomstrende Skud svækkes ved at modne Frø, noget, som dog bliver uden Betydning, da disse Skud vistnok alligevel dø bort den følgende Vinter. Udviklingen foregaaer nemlig i Almindelighed paa følgende Maade:

Den første Sommer forbliver Flertallet af de nydannede Skud under Jorden; det følgende Foraar gjennembrøde de

Jordkorpen og bære en Rosette af Blade i Spidsen, medens der fra deres underjordiske Led udgaa nye Udløbere, som det næste Foraar ville gjenembryde Jordkorpen for at udvikle Blade. De bladbærende Skud blomstre først det følgende Foraar og dø derpaa bort den efterfølgende Vinter. De enkelte Skud af Følfod blive saaledes kun 3 Aar gamle, medens Rodstokken af den nærbeflægtede Hestehov kan blive 10—14 Aar gammel og maasse ældre. Det er vel ikke uden Betydning for Jordbruget, at hvert enkelt Skud af Følfodplanten kun bliver 3 Aar gammelt, men desværre synes mine Udtalelser om dette Punkt at være blevne misforstaaede af Flere. Jeg har saaledes seet Planten betegnet som en „tre-aarig“ Ukrudsplante og hørt Enkelte paastaa, at den forsvinder af sig selv efter 3 Aars Forløb, da den kun er „treaarig“. Man har altsaa overseet, at den hvert Aar styder nye Skud. Efter disse korte Bemærkninger om Følfodplantens Vøxemaade, skal jeg forsøge at antyde, hvorledes den under almindelige Forhold bedst udryddes.

Hvor Brakmarken følger umiddelbart efter Græslejet, maa Følfodplanten først kues en Del i Græsmarken, dels ved Tilvejebringelsen af et rigtig tæt Græsdække, dels ved at oprykke de mere enkeltstaaende Skud et Par Gange i Løbet af Sommeren. Er dette Arbejde uoverkommeligt, afhugger man Planten saa nær Jorden som muligt. Har den optaget større Pletter af Græsmarken, vil det være bedst at ompløje disse allerede i Juni eller Juli. Det følgende Aar maa Brakmarken pløjes hyppigere end sædvanligt, saa Følfodplanten ingenfinde faaer Lov til at udvikle Blade. Ere kun mindre Pletter af Brakmarken bevoxede med Følfod, kan man nøjes med at give disse Pletter et Par Extrapløjninger og desuden gjøde dem lidt stærkere end den øvrige Del af Marken. Bliver Vintersæden derefter kraftig, vil Følfodplanten i Regelen være forsvunden. Skulde der endnu i den efterfølgende Vaarsædsmark fremkomme enkelte Skud, maa disse oprykkes tillige med nogle Tommer af Rodstokken i Juni og senere atter efter

endt Høst. Det gaaer vel lidt hurtigere at affstikke Følfod med Tidsejærn — hvad Arbejderne ogsaa helst ville, fordi det er et lettere og mere tilvant Arbejde, — men Virkningen bliver ikke den samme; thi de afftaarne Skud udvikle hurtig Sideskud, som fremkomme lidt under Snitfladen, medens man ved Eugning — forudsat at man faaer lidt af Rodstofften op med — tvinger de nydannede Udløbere til at søge Overfladen for at udvikle Blade, hvorved den i Jorden tilbageblevne Del af Rodstofften svækkes. Har man naaet saa vidt, at der paa Marken kun findes enkelte spredte Skud, fremgaaede af Brudstykker af Udløbere, som ere afftaarne med Bloven, vil man efter endt Høst kunne høre disse tilligemed deres Sideskud ud af Jorden ved Hjælp af en Staalgreb. Med dette Redskab vil man ogsaa kunne fjerne de enkelte Frøplanter, som maatte indfinde sig i vaade Aar. — Har man aabne Vandløb gjennem Marken, vil det være heldigt at have Bredden af disse saa vel som de sraa Sider af Mærgelgraven beklædte med et tæt Græstæppe, som i Maj og Juni kan opfange Følfodplantens Frø; thi ellers vil den hvert Aar komme igjen paa saadanne Steder. Paa tørveholdig Jordbund med Lerunderlag vil det være tilraadeligt at tage et Par Rugasgrøder i hvert Omløb og desuden afvekle med Rodfrugter. Vaarsædsmarkerne frembyde i det Hele taget særdeles gunstige Betingelser for Følfodplantens Udvikling; man maa derfor stedse paase, at den ikke i disse kommer til Kræfter igjen efter at være kuet ved Brak og Vintersæd.

Uger-Tidsejelen har det tilfælles med Følfod, at den fjælden formerer sig ved Frø. Der tales vel jævnlig om de store Mængder af Tidsejfrø, som hvert Aar spredes over vore Marker, men Frøspredningen er for Uger-Tidsejelen Bedkommende mere tilsyneladende end virkelig. Den spreder — saa vidt jeg har havt Lejlighed til at iagttage det — en Mængde Tidsejfnok, men de fleste Frø forblive vistnok fasthæstede til Blomsterlejet og blive saaledes indhøstede med Sæden. Ikke desto mindre ville de i spiredygtig Tilstand under visse Forhold

atter kunne finde Vej ud i Marken; thi Forsøg have viist, at nogle Frø kunne passere Husdyrenes Tarmkanal uden at tabe Spireevnen. Man træffer dog kun sjælden Frøplanter af Ager-Tidselen paa Marken. Selvfølgelig ere alle de Stud, som forekomme paa Agerjorden, oprindelig fremgaaede af Frø, nogle maaſte i samme Aar, andre maaſte for 50 Aar siden eller endnu længere tilbage i Tiden. At Ager-Tidselen desuagtet kan være ſaa almindelig overalt og ofte optræde i ſaa ſtor Mængde, hidrører fra, at den har meget vidtſtrækkende og dybtgaaende Rødder, ſom med Lethed formaa at udvikle Brudknopper. Man maa derfor have Opmærksomheden mere henvendt paa Ager-Tidselens Rodſyſtem, mindre paa den overjordiske Del. Med Henſyn til Udviklingen er Ager-Tidselen ikke lidet forſkjellig fra Følſod. Den ſpirende Følſodplante udvikler kun en meget tynd og ſvag Hovedrod, og dens Udløbere fremgaa ſom Sideſtud af Knopper i de nedre Bladhjørner. Udløberne have Stænglens Natur og ſænke ſig derfor kun paa en kortere eller længere Strækning under Jorden, hvorefter de atter maa ſøge op til Overfladen for at afſlutte Længdevækſten med Udviklingen af en Roſette af Løvblade. Ager-Tidselen formerer ſig derimod ved virkelige Rødder. Den ſpirende Plante ſender forſt en kraftig Hovedrod ned i Jorden. Den i ſamme Aar udviklede Stængel dør bort om Efteraaret. Næſte Foraar udvikler Hovedroden atter en eller flere Stængler, og fra diſſes underjordiske Del eller fra ſelve Hovedroden udgaa tillige flere ejendommelige, forholdsvis tykke Rødder, ſom forſt paa en længere Strækning brede ſig i horizontal Retning, i eller under Bløjelaget, for derpaa pludſelig at bøje nedad og ſænke ſig til en betydelig Dybde. Ved hvert Rodknæ ere de her omtalte Rødder mere fortykkede, og her udvikler ſig en eller flere Brudknopper, hvoraf ſenere fremgaa nye Stængler. Saaledes kan altsaa Moderplanten efter et Aars Forløb ſtaa omgivet af en Kredſ af Døtreplanter, ſom hver for ſig breder ſig videre paa ſamme Maade ſom omtalt for Frøplantens Vedkommende. Paa

denne Maade fremkomme de velbekjendte Tidfelspletter paa Agerjorden, hvoraf flere kunne have en betydelig Udstrækning. Mange Tidfelspletter, som nu tælle Tusinder af Skud, ere oprindelig fremgaaede af et eneste Frø. Oste opstaaer ogsaa nye Tidfelspletter derved, at en Rodstump flyttes med Plov eller Harve. Den udvikler da en Brudknop og sender en Stængel til Jordens Overflade for derefter at stude horizontale Rødder og ved Hjælp af disse at danne nye Afslæggere paa samme Maade som tidligere omtalt.

Af hvad her er anført vil fremgaa, at Ager-Tidfelen fornemmelig udbreder sig ved Rødder, sjældnere ved Frø. Man maa derfor faa vidt muligt søge undgaaet, at Rodstumperne føres med Agerbrugsredskaberne omkring paa Marken, fra et Skifte til et andet; Frøkastningen bliver af mindre Betydning. — Som et godt Middel til udrydde Ager-Tidfel har jeg hørt flere Jordbrugere anbefale at afhugge Tidselhovederne, før Frøkastningen finder Sted. Jeg betragter dette Middel som virkningsløst. Bedre er det sædvanlig brugte Middel: at afstikke de unge Skud; thi vel lider Planten ikke stort ved denne Behandling, da de afstukne Skud hurtigt udvikle nye Side-skud, men disse blive dog noget lavere og vansire derfor Vaarsædsmarkerne mindre. Det er forbundet med noget mere Arbejde, men ogsaa af langt større Virkning, at luge Tidfelen op efter en god Bundregu, saaledes at den underjordiske Stængeldel følger med. Den egentlige Rod bliver rigtignok ogsaa ved denne Behandling siddende i Jorden, men Udviklingen standses for længere Tid, og Planten bliver derved svækket betydelig. Man opnaaer tillige at blive fri for Tidfelen i Vaarkornet i samme Aar, og ved gjentagen Lugning i Forbindelse med en god Behandling af Jorden antager jeg det for muligt i Løbet af nogle Aar at faa Ager-Tidfelen udryddet. Lugningen kan dog ikke finde Sted, før Stænglerne henved Midten af Juni eller maaske lidt senere have opnaaet den fornødne Fasthed. Luger man tidligere, trækkes Stænglerne over i Jordforpen.

Ager-Snerle, der ogsaa kaldes Jordhumle og Røveløv, er ligesom Følfod og Ager-Tidsel mest besværlig for Lerjorder. Sædvanlig forekommer den i størst Mængde paa de Arealer, som ligge nærmest Landsbhyerne. At denne Art, der hører til vore mest sejglivede Ukrudsplanter, ikke er mere frygtet, end den er, hidrører vel fra, at den sjældn findes udbredt over hele Marker, og at Kvæget æder den med stor Begjærlighed. Som bekjendt kan Ager-Snerlen ofte trække Vaarsæden helt ned og hindre den i at ansætte Røerne, og man er ikke istand til ved Lugning eller paa anden Maade at fjærne denne besværlige Ukrudsplante. Jeg har forgjæves søgt at udrydde den. I Brakaaret kan den vel kues noget, men den kommer hurtig til Kræfter igjen. Dens Rod og Rodstok trænge meget dybt ned i Jorden. Den modner kun faa, men store Frø, som synes at spire med Lethed paa Agerjorden.

Bandgrenet Ranunkel er vel ikke som de fleste Arter af samme Slægt giftig for Kvæget, men ikke desto mindre en skadelig Plante for Agerbruget, dog mest paa Lerjorder. Jeg har i de sidste Par Aar hørt flere Landmænd klage over, at denne Art har udbredt sig stærkt og viist sig meget besværlig endog paa Sandjorder, hvortil det fugtige Vejrlig sikkert har bidraget en Del. Da den ved Hjælp af sine vidtkrybende, overjordiske Udløbere kan brede sig hurtig og optager enhver Plet, hvor Kulturplanterne ikke komme hurtig frem, kan den i Forsommeren blive meget besværlig for Vaarsædsmarkerne, ligesom den ofte kvæler de spæde Planter af Kløver og Græs i Udlægsmarken. Skjøndt den ikke som de sidst omtalte Arter har krybende Rødder eller Rodstok, er den vanskelig nok at faa udryddet; thi den taaler godt at dækkes med Ploven, selv hvor man pløjer til en Dybde af indtil 10 Tommer. Ved Tilvejebringelsen af et rigtig tæt Græsdaekte kan man bedst kue Bandgrenet Ranunkel. — I Modsatning til flere af de foregaaende Arter formerer den sig med Lethed ved Frø, og ofte udsaaes den i Mængde med urent Kløver- og Græsfrø. —

Raste vi nu Blikket tilbage paa de her omtalte Arter,

vil det sees, at flere af disse maa indhøstes, opbevares og atter udsaaes med vore Kulturplanter for at kunne holde sig, saaledes Giftig- og Hør=Rajgræs, Hørfilke, Kløverfilke, Dodderarterne, Rundfulpe, Gul Sennep, Dunhaaret Vikke og vistnok tillige Hejre og Klinte. Alle disse kunne altsaa fuldstændig udryddes ved Anvendelsen af rent Saaforn og Sædesfrø. En Del andre Arter, som Blegbladet Skedeknæ, Gaasefod, Kornblomst, Arter af Hanetro, Rynket Stensfrø, Burre=Snerre, Yanguæb, Riddike, ja endog Ager=Kaal og Ager=Sennep udsaaes ofte med Kornarter, og ved at stifte Saaforn faaer man undertiden enkelte af disse indførte paa Marker, hvor de ikke tidligere have vilst sig. Et langt større Antal Arter udsaaes endnu og udsaaedes især tidligere i stor Mængde med Kløver- og Græsfrø. Ud denne Vej indføres ikke saa om end mindre besværlige Ukrudsplanter, og det hændes ikke saa sjældent, at man faaer en eller anden mindre udbredt Art indført til Egne, hvor den ikke fandtes tidligere. Jeg har for en Del Aar tilbage fundet ikke mindre end 12 Arter af fremmede Ukrudsplanter paa en mindre Græsmark. Ved Frøkontrollens og Markfrøkontorets Virksomhed er der dog udrettet meget i de senere Aar paa dette Omraade. Botanikeren vil nu sjældent paa samme Mark finde et saa stort Antal af for ham interessante Planter. Der er dog endnu meget tilbage at gøre. Det saakaldte billige Frø indeholder især ofte Ukrudsfrø i stor Mængde, Arter som Rødknæ, kruset Skræppe, Lancetbladet Bejbred, Ager=Gaaseurt, Lugtløs Kamille, Hvid Drosje, Kløverfilke, Bild Gulerod, Stivhaaret-, Vidende- og Vandgernet=Ranunkel, Hønsfærm, Fuglegræs, Aften=Pragstjerne, Rundbladet-, Klostbladet- og Blød=Storkenæb m. fl. udsaaes endnu hvert Aar i større eller mindre Mængde paa vore Græsmarker. Selv hvor man gjør sig al Flid, er det vanskeligt at faa Frøet til Udlægsmarken saa nogenlunde befriet for alle disse Arter. Ved Hjemmeavl af Frø vil det derfor ofte være tilraadeligt at luge de til Frøavl bestemte Arealer.

Som bekjendt have flere Arter af Kurvblomstrede lette

fnokbærende Frø. Jeg behøver blot at nævne Tidøler, Svine-mælk, Mælkebøtte og Følfod. Det er alt omtalt, at det er vanskeligt at holde Jorden fri for nogle af disse Arter, hvis Frø spredes med saa stor Væthed. Arterne af Burre have derimod affaldende Fnok, og hos Kornblomsten samt Stor-Knopurt er Fnokken saa kort, at den ikke kan tjene som Flyve-redskab for Frøene. Giforie, Bynke, Ager-Gaascurt og Lugtløs-Kamille have ikke fnokbærende Frø, men saavel disse som Læge-Dretunge, Skov-Kørvel, Wild Gulerod og flere andre Arter, der ligesom de førnævnte ere almindelige paa Jordvolde, langs Hegn, Beje og Grøstekanter, finde ofte Vejlighed til at kaste Frø ind paa de tilgrænsende Dele af Agerjorden. Dette kunde let undgaaes, naar man overlod en Husmand Høet paa disse Steder, under den Betingelse, at Ukrudsplanterne skulde afhugges 2 Gange hver Sommer og første Gang senest den 20de Juni. Som oftest afhugges de nu først, efter at de fleste Arter have modnet og kastet Frø. —

Som en Fremtoning af ikke ringe Interesse maa her atter fremhæves den Kjendsgjerning, at flere Ukrudsplanter, som tidligere vare besværlige, nu næsten ere forsvundne, medens andre Arter, som tidligere vare ukjendte eller dog uændede, nu ere blevne meget besværlige Ukrudsplanter. Til de første høre Giftig Rajgræs, Skjaller, Ager-Rosode, Dunhaaret Vitke og Gul Droeje. Til de sidste Kløversilke, Hørsilke, Kornblomsten og Følfod. De fire førstnævnte ere som alt bemærket næsten udryddede ved Tilvejebringelsen af ren Saasæd, men dette gjælder ikke om Gul Droeje, som for Indhøstningen kaster en Del Frø, hvilke i lang Tid kunne bevare Spireevnen i Jorden. Denne Art har maattet vige for de i Landbruget indførte Forbedringer, men flere af disse Forbedringer have tillige medført, at Følfod er bleven en frygtet Ukrudsplante. Det er vistnok ogsaa den ved Dræning muliggjorte tidligere Lægning af Vaarsæden, som har bevirket, at Kornblomsten er bleven saa besværlig for Vaarsædsmarkerne.

Sædskiftet har især stor Indflydelse paa Ukrudsplanternes

Optraeden. De besværligste Arter af vore fleraarige Ukrudsplanter, som kruset Skrappe, Alger=Svinemælk, Følsod, Alger=Lidsel, Alger=Snerle og Vandgrenet=Kranunkel kues langt lettere i Vintersædsmarkerne end i Vaarsæden. Med Undtagelse af Sejre, Vedbendbladet Grenpris og et Par andre Arter have vi ingen besværlige Ukrudsplanter, som udelukkende ere knyttede til Vintersædsmarkerne; thi Lugtløs=Kamille, Balmue, Stiv=haaret= og Alger=Kranunkel m. fl. forekomme ogsaa om end i mindre Mængde i Vaarsædsmarkerne. Vor mest besværlige Ukrudsplante: Alger=Sennep spirer vel ofte i stor Mængde frem om Efteraaret i Vintersædsmarkerne, men kun for at dræbes af den første Frost, og de faa Planter af denne eller andre enaarige Ukrudsplanter, som fremspire i Vintersæden om Foraaaret, opnaa næsten aldrig en frodig Væxt. I Vaarsædsmarkerne optraeder derimod en hel Hær af Ukrudsplanter, som desværre altfor ofte overfløje Vaarkornet aldeles. Hvor man derfor kan indstøde 2 Vintersædsmarker i Omdriften, vil man altid hurtigere og lettere kunne faa Magt over Ukrudsplanterne, forudsat at Driften i andre Henseender er hensigtsvarende. Uden her at indlade mig paa Bedømmelsen af nogenfomhelst Driftsplan, skal jeg blot anføre et Sædsfiste, som er særlig skikket til at udrydde Agerkaal, Navnet taget i udvidet Betydning. Dette Sædsfiste er: 1) Brak, 2) Hvede, 3) Byg, 4) Rodfrugter, Blandsæd, Humle=Sneglebælg, 5) Rug (dog ikke i Roestykket) 6) Byg, 7—8) Kløver og Græs. Dvskes en Havremark i Stedet for Rugmarken, maa Havren tages foran Brakken. I Brak= og Hvedemarken vil Agerkaalen, saavidt den maatte fremspire, blive ødelagt ved Jordens Behandling og af Vinterkulden. Den Vaarsædsafgrøde, som følger efter Brak og Vintersæd, giver næsten aldrig Agerkaal i nogen større Mængde. I Fodermarken og den derefter følgende Vintersædsmark ville de fremspirede Planter af Agerkaal atter blive ødelagte, og skulde der i den sidste Bygmark fremkomme nogen Agerkaal, ville de kastede Frø blive liggende 2 Aar ovenpaa Jorden og i dette Tidsrum finde Lejlighed

til at spire for derefter at blive tilintetgjorte. Jeg skal endnu anføre et andet Sædfifte, som for Tiden bruges paa Holsteinborg, og som ligeledes er vel stikket til at holde Agerkaalen indenfor tilbørlige Grænser. Dette Sædfifte er følgende: 1) Helbrak, 2) Vintersæd, 3) Byg, 4) Blanding af Kløver og Ital. Rajgræs eller Humle-Sneglebælg og Ital. Rajgræs, 5) $\frac{1}{2}$ Rug, hvortil Marken pløjes 2 Gange og $\frac{1}{2}$ Byg, 6) Fodermark: Koer, Kartofler, Blandsæd, 7) Byg, 8—9) Kløver og Græs, 10) Grønjords-Havre. Brugen af Gjødningen og Jordens Behandling til de enkelte Afgrøder maa jeg her forbigaa og kun fremdrage, at her aldrig følger 2 Baarsædsafgrøder efter hinanden. — I Modfætning til disse skal jeg anføre et Sædfifte, som er særdeles gunstigt for Agerkaalen, nemlig 1) Brak, 2) Vintersæd, 3) Byg, 4) Urter, 5) Byg 6) Havre, 7—8) Kløver og Græs. Her følger ikke mindre end 4 Baarsædsafgrøder efter hverandre. Intet Under derfor, at Agerkaalen saa ofte tager aldeles Overhaand i de sidste Baarsædsmarker. Selvfølgelig vil man ikke altid strax spore de gavnlige Virkninger af et godt Sædfifte, da mange Ukrudsplanter's Frø kunne henligge lang Tid i Jorden uden at tabe Spireevnen og derfor først ville spire, efterhaanden som de ved Jordens Behandling bringes til et for Spiringen gunstigt Leje.

En god Behandling af Brakmarken vil i høj Grad kunne forhjælpe os til at blive Herre over Ukrudsplanterne, men hidtil have Draining, Mærgling, Optagning af Sten osv. paa mange Steder medført, at Jorden er bleven mindre omhyggelig behandlet i anden Henseende. I mange Jordbrug benyttes Ploven næppe tidt nok, i andre maaste i Utide, og Følgen heraf bliver, at de enaarige Ukrudsplanter's Frø ikke bringes til at spire, eller at Urter med Udløbere eller vidtkrybende Rødder ikke udryddes saa fuldstændig, som ønskeligt var. Det er alt omtalt, at Kvikkens Udløbere tidt finde en gunstig Triplads i de for tidlig oprevne Græstuer; ligeledes kunne Agerkaalens Frø ofte henligge uden at spire i de talrige Knolde.

I Ringtromlen have vi imidlertid faaet et fortrinligt Redskab til Jordens Jindeling. Den vil sikkert i Fremtiden gjøre god Nytte ved Brakmarkens Behandling.

Som et godt Middel til Ukrudsplanternes Udryddelse maa ogsaa anbefales at behandle Jorden med Lapharve, Ketharve og Ringtromle, efter at Sæden er bortført. Derved bringes ofte en stor Del Ukrudsfrø, som er kastet i Sommerens Løb, til at fremspire, før Vinterpløjningen finder Sted. Har den sidste Kornafgrøde været fri for Ukrud, medens Jorden i større Dybde er besvangret med Ukrudsfrø, vil man ved at vinterpløje Jorden kort efter Høst kunne bringe en Del Ukrudsfrø til at fremspire, før Vinteren indfinder sig. — Nogle Ukrudsplanter, som Kruset Stræppe, Wild Gulerod, Vandgrenet Ranunkel o. fl., voxe let gennem Plovsuren om Foraaret, selv om de dækkes dybt. Ved at strælle Jorden med Ploven strag efter Høst, lykkes det ofte at ødelægge et stort Antal Planter af disse Arter. Etatsraad Tesdorpf har sidste Aar fra England indført en Skrælplov, som tager 4 Furer, à 6 Tom. brede, ad Gangen, og som trækkes med Væthed af 2 Heste. Dette Redskab synes at egne sig fortræffelig til ovennævnte Brug.

Hvor det maa befrygtes, at Agerkaalen eller andre besværlige Ukrudsplanter ville tage Overhaand, kan en altfor tidlig Røgning af Baarsæden ikke anbefales, da Ukrudsplanterne i Regelen behøve mindre Varme end Baarkornet og derfor let ville faa et Forspring til Skade for dette. Man har undertiden med Held overharvet de unge Baarsædsmarker med en meget let, spidstandet Harve og paa denne Maade løsrevet en Del Planter af Agerkaal, men det undgaaes vanstelig, at et større Antal Planter af Baarkornet tillige rives op med. Omtrent ved Midten af Juni vil Agerkaalen en kort Tid rage op over Baarkornet, og da vil Højbyes Lugemaskine kunne benyttes med god Virkning. Hvor man ikke har dette Redskab, vil det altid være til nogen Nytte at afhugge Toppen af Agerkaalen med en Æ. Vel vil Ukrudsplanten skyde nye

Sidestud, men man opnaaer dog, at den kaster en mindre Mængde Frø.

Paa mange lavtliggende Partier af Markerne avler man ofte kun Skedeknæ og Algerkaal, hver Gang man har Vaarkorn paa disse Steder. Hvor dette er Tilfældet, vilde det være langt bedre, om Afgrøden afhuggedes til Hø, før de nævnte Ukrudsplanter modnede Frø, og Jorden derefter dyrkedes med Blandsæd eller Roer. Smaaapletter, hvortil man ikke har Adgang med Heste, kunde overlades en Husmand til Dyrkning mod Andel i Udbyttet. Han maatte selvfølgelig forpligte sig til at holde Jorden fuldstændig ren. Man vilde derved med Tiden opnaa at faa disse mange Smaaapletter befrieede for Ukrud.

At luge Markerne betragtes i Regelen som et uoverkommeligt Arbejde. Naar undtages Hør- og Roemarker, indskrænker man sig i Regelen til kun at bortluge Klinte og stikke Tidslær. I de senere Aar har man dog udført Lugearbejder efter en større Maalestof, og dette maa betragtes som et glædeligt Fremskridt, naar man ikke ved de alt anførte Midler, ved Radsaaning eller paa anden Maade kan blive Herre over Ukrudsplanterne. Følfoed, Alger-Tidslær, Kornblomster, Lugtløs Kamille og flere ville oftere delvis med Fordel kunne fjernes ved Lugning. Som Middel mod Ukrudsplanter maa endnu anbefales: at holde Kartoffelmarken ren og at undgaa at bringe Ukrudsfrø ud paa Marken med Gjødningen. At et rigtig tæt Græstæppe bidrager meget til at kue mange Ukrudsplanter er alt omtalt.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Grosserer Jacobsen skal ved denne Lejlighed ikke undlade at meddele nogle Erfaringer, som han har gjort i sin Praxis. Hvad Vikker angaaer, da ere de forurenede med Klinte; dog gælder dette kun om de smaa Vikker; med de store er det sjældnere Tilfældet. Klintefrø har nemlig samme Farve og er rynket som de

smaa Bitter, saa at selv øvede Frøhandlere have ondt ved at skjælne dem fra hinanden. Det er ikke alene i de Tusinder af Tønder Bitter, som indføres fra fremmede Havne, at der findes Klintefrø, men det findes ogsaa i Bitter fra Møen, Mors og Thy. Blandt de Ukrudsformer, som man hyppig træffer i Rajgræs, skal nævnes: Gaaseurt, Kamille o. s. v. Den første optræder nemlig i det fynske Rajgræs, i hvilket ogsaa Ranunkel er meget ofte indblandet. I lollandst Rajgræs findes næsten altid Agerrøvehale, og dette Ukrud er saa meget farligere, som det næsten ikke er til at frarense. Med det stotste Rajgræs indføres Snerlen. Lugtløs Kamille findes ofte i stor Mængde i Thimothe, og det saa vel i tykt og russiskt Thimothe som i den hjemmeavlede; den er af Størrelse som Thimothe, og naar man ikke seer ret til, er den næsten ikke til at opdage. Det samme er Tilfældet med Drosje, der navnlig forekommer i tykt og russiskt Thimothe, som i stor Mængde indføres til vore Græsmarker. Rødtæ findes i Hvidkløver. Lancetbladet Vejbred findes meget almindelig i det Kløverfrø, vi avle herhjemme, og ofte i saa stor Mængde, at det næsten er utroligt; ja Taleren har endog kun seet saa Prøver af indenlandst Aol, som have været brugelige uden større Krensning; 20—30 pCt. lancetbladet Vejbred har kunnet frarenses. Bild Gulerod forekommer især i det storkornede stejerske og schlesiske Rødkløverfrø, sjældnere i det smaa-kornede Frø, som, efter hvad Taleren har erfaret, skriver sig fra lavere liggende Egne. Det storkornede Frø indeholder ofte Smaasten, som synes at tyde paa, at det er avlet paa Stenbund. Frøet af vild Gulerod er tungt, og der skal en meget omhyggelig Krensning til for at saa det frassilt. Hvad Museviken angaaer, da er den anbefalet til Moseskultur og skal selvfølgelig ikke anvendes i Bæredriften.

Profesor Jørgensen. Hr. Nielsen har anført mange Exempler paa, hvilken stor Rolle det spiller med Hensyn til Ukrudets Udbredelse, hvorledes Driftssystemet er indrettet, og Taleren kan ganske tiltræde, hvad Hr. Nielsen har udtalt i saa Henseende. Paa Landbohøjskolens Forsøgsmark, hvor der drives alle Slags Systemer, er der rig Lejlighed til at iagttage dette; skjøndt Jorden er af omtrent ens Bestaaffenhed, er dog den Maade, hvorpaa Ukrudsplanterne udvikle sig, meget forskjellig. Man vilde forbauses, naar man vidste hvilken Ulejlighed og Bekostning, der er forbunden med at renholde de Lodder, paa hvilke der bestandig dyrkes Korn. Paa en halv Tønde Land, hvor der dyrkes Byg bestandig, maa der anvendes al mulig Umage for at holde Jorden saa ren som mulig. Skjøndt Jorden er radsaaet, maa den dog holdes ren ved Lugning, for at Planterne kunne komme frem. Det samme er Tilfældet paa de Steder, hvor der bestandig dyrkes

Svede. Med Hensyn til Ukrudet paa Klovermarker, som ere om- trent under samme Gjødningsforhold, er der i den senere Tid gjort en ret interessant Erfaring. Paa en Mark, hvor der er Klover hvert tredie Aar, tog Ukrudet saaledes Overhaand, at det maatte luges bort, og paa en Skjæppe Land bortskaffedes ikke mindre end 4 Læs Lugtløs Kamille, hvorimod der paa en Mark, hvor der er Klover hvert ottende Aar, kun var lidt Ukrudt. I det Hele taget vil man gjøre den Erfaring, at ved samme Gjødning og samme Behandling spiller den Maade, hvorpaa Sædarterne af- veksle med hinanden, en overordentlig stor Rolle, hvilket Hr. Nielsen ogsaa anførte og nævnte tillige Exempler paa, hvorledes man stulde indrette Driften for, i alt Fald saa meget som muligt, at undgaa Ukrud. Tage vi saaleds en Femmarksdrift — som jo er en almindelig Bondedrift — med Vintersjød og Byg i de to første, Byg og Havre i de to sidste Aar, vil det gjøre en stor Forskjel, om man tager Vrter eller Roer i det tredie Aar. Tager man Vrter, faaer man Agerkaal, hvorimod man ved at tage Roer kan holde Agerkaalen nede. Det er overhovedet karakteristisk for alt Ukrud, at det ingenlunde er paa den simple Jord, at det frem- kommer; det fremkommer tvertimod ogsaa paa den bedste Jord, og, som vi have hørt, afveksle de forskjellige Arter med hinanden; i en Aarrække komme nogle Arter, i en anden Aarrække andre Arter frem. Der vil bestandig være en Kamp mellem de egentlige Kul- turplanter og Ukrudet, men naar man anvender tilbørlig Tænt- somhed, vil man kunne blive Herre over Ukrudet, og hertil hjælper os alle de rationelle Fremgangsmaader, som Agerbruget frembyder, saasom Dyrkning af Rodsfrugter i større Udstrækning end hidtil, et bedre Sædfiske, Jordens Behandling i rette Tid, den rette An- vendelse af Gjødning, Affrælling, o. s. v.; dog vil vistnok Ind- førelsen af et bedre Sædfiske være det, som i dette Øjeblik vil bidrage mest til at holde Ukrudet nede.

Gartner Wendt (St. Jørgensbjerg). Almindelig Hejre forekommer meget hyppig i St. Hans Rug og kan vanstelig stilles fra den, efter som Rugtjærnerne og Hejrefrøet have samme Størrelse. Noget Middel til at faa den bort veed Taleren egentlig ikke. Han har prøvet at faa St. Hans Rug til forskjellige Tider, og i et Aar, da han havde faaet den om Efteraaret samtidig med anden Rug, og der paafolgte en streng Vinter, gif Hejren bort, medens Rugen blev noget svag. Men om Foraaret kom Rugen igjen og stod da lige saa godt i det Aar som i ethvert andet. Det synes altsaa, som om Hejren er mindre haardfør end Rugen. Hvad Tidslerne angaaer, udtalte Hr. Nielsen, at man let kunde blive af med dem, navnlig med de ét- og toaarige Planter, naar man blot passede at hugge dem af paa den Tid, de stode højere

end Sæden; dette er imidlertid kun en kort Tid, nemlig ca. 10 Dage; men passer man den, kan man ogsaa — det har Taleren erfaret — faa dem bort. Bild Gulerod kan undertiden være et slemt Ukrud, i Særdeleshed hvor der er Gårder og Hegn; den kan trives i Skugge, og naar den ikke hugges bort, kan den let føres om i Marken og kvæle Sæden. Det Middel, at hugge Agerkaalen bort, saasnart den staaer højere end Sæden, har Taleren prøvet, og med Held, og han har ikke fundet, hvad Hr. Nielsen befrøgtede, at der kommer Sideskud; Planterne raadne bort, navnlig naar der kommer Fugtighed til dem. I flere Aar har Taleren dyrket Sikorie og fundet, at den let kan blive et slemt Ukrud, idet den opsender Skud fra de Rodspidser, som blive tilbage i Jorden; man vil altid 3—4 Aar efter Dyrkningen finde Sikorieplanter paa de Steder, hvor den har været tidligere, og desuden tærer Sikorie stærkt paa Jorden, hvorfor man skal være forsigtig med at give sig af med den Industri. Hvad Følsod angaaer, udtalte Hr. Nielsen, at Frøet ikke spirer let. Taleren troer nu, at man hellere maa have for stor end for ringe Frygt for denne Plante. Forrige Aar, som var et meget fugtigt Aar, og altsaa gunstigt for Følsod, traf Taleren over 100 saadanne Planter paa sin Mark, og det var virkelige Frøplanter, som skyldtes Frø fra Naboejendommen. De fandtes nemlig paa Steder, hvor man ikke kunde tænke sig, at der var henført Rodstykker af Følsod. Taleren har forøvrigt et Sted paa sin Ejendom, hvor han freder om Følsod, nemlig en Strænt, og der gjør han det, for at den kan holde fast paa Jorden om Vinteren. Disse Planter faa imidlertid aldrig Lov til at bære Frø, og han har derfor aldrig følt nogen Ulempe af dem. Pileurt gjør Drænrør undertiden megen Skade, og man bør derfor vistnok være noget ængstelig for den. — Bort Agerbrug har i Udlandet faaet et slet Renomme, fordi det er saa overfyldt med forskellige Ukrudsplanter, og man burde derfor vistnok gjøre Alt, hvad man kan, for at blive af med det. Til de Midler, som i saa Henseende ere foreslaaede, vil Taleren føje et, nemlig det, at der rundt om i Landet søgtes dannet Sogneforeninger, der skulde virke for Ukrudets Delæggelse; Græsset og Ukrudet paa Diger, Gårder og Grøfter burde slaaes to Gange om Aaret, for at hindre det i at modnes og kaste Frø, o. s. v. Som det nu gaaer, kan man aldrig være sikker paa at blive fri for Ukrud, thi selv om man ogsaa holder sin Mark nok saa ren, er man dog ikke sikret mod at faa Ukrud hidført fra sin Nabo. Taleren synes derfor, at det ikke vilde være urigtigt, om Lovgivningen hjalp lidt paa dette Forhold; thi det er dog ikke rigtigt, at den ene skal lide under den andens Uordentlighed.

Statsraad Tessdorpf har med Interesse fulgt Hr. Nielsens

Foredrag, ved hvilket Opmærksomheden er bleven henledet paa almen bekjendte og paa mindre bekjendte Ukrudsplanter, og paa, hvilke Midler vi skulle anvende i Kampen mod dem. Taleren kan ikke andet end give Hr. Wendt Ret, naar han siger, at en af de væsentligste Anter, der fremføres mod Agerbruget her i Danmark, naar det omtales i Udlandet, er den, at vore Marker ere stærkt besængte med Ukrud; navnlig er det Engländerne, der gjøre os stærke Bebrejdelser i den Retning. Sekretæren i det engelske Landhusholdnings-Selskab har saaledes i sin Beretning om Agerbruget i Danmark fremhævet, at han paa sin Rejse gjennem Inland og Derne stadig saa store Mængder af Ukrud, baade i Kornmarker og i Græsmarker; sliq Omtale er ikke heldig, og det er derfor en fortjenstlig Sag, at vor Opmærksomhed er bleven henledet paa den farlige Fjende, som Jordbrugeren har i Ukrudsplanterne. — Taleren kan fuldstændig slutte sig til Lærer Nielsens og Professor Jørgensens Udtalelser om, at det er ikke paa de simpleste og heller ikke paa de fletteft kultiverede Jorder, at Ukrudet er særlig villigt til at komme frem; det trives tværtimod overordentlig godt i god Jord, og kan ikke lues ved en stærkere Brug af Gødning. Taleren har et Øjeblik troet, at vi i Chilisalpeter havde fundet et Middel, som skulde hjælpe os til at blive Herre over en Del Ukrudsplanter, navnlig Agerkaalen; han mente nemlig, at man ved at benytte Chilisalpeter vilde fremstaae saa stærke Planter, at de vilde være i Stand til at kvæle Ukrudet. Dette var imidlertid saa langt fra Tilfældet, at endog det Modsatte skete; Chilisalpeter fremmede Udviklingen af Agerkaalen i saa høj Grad, at den kvælte Kornet. — De Ukrudsarter, som efter Talerens Mening ere mest besværlige paa Lolland og Falster, ere Kvitgræs, Agerkaal, Følfsod, Bild Gulerod, Jordhumle og Tidsler. Kvitgræs skulle vi søge at blive af med gjennem en omhyggelig og tidlig Brak og Rensning af Jorden, før der føres Gjødning ud paa den; tidlig maa Brakken være, thi det Kvitgræs, som vi ikke blive af med i April og Maj, blive vi ikke fri for. Ved at have Brak og behandle den omhyggelig opnaa vi jo imidlertid ikke alene det Gode at holde Ukrudet nede, men vi opnaa ogsaa en kraftig Vintresæd, som er en udmærket Forkløber for de følgende Afgrøder i samme Rotation. Med Hr. Nielsen kan Taleren ikke være enig i, at de treaarige Græsmarker kvæle Ukrudet; efter Talerens Erfaring hører det tværtimod, navnlig paa kraftige Jorder, til en af Vanskelighederne, efter at Græsset er gaaet bort, at hindre Kvitgræsset i at faa mere Luft, hvorved det faaer Lejlighed til at udbrede sig. Hvor der paa Talerens Gaarde har været treaarige Græsmarker, har der altid været mere Kvitgræs, end hvor der har været toaarige Græsmarker; det er dog nok muligt, at man ved Benyttelsen af de nye Græsarter,

som udbredes gennem Markfrøkontoret, kan tilvejebringe et tættere Græstæppe, som kan holde Kvickgræsset nede, men det skal først erfares. Brakken, som vi vanskelig kunne undvære paa vore stærke Jorder, er efter treaarigt Græs desuden meget vanskelig at behandle, men lykkes det at faa Bugt med Kvickgræsset, vil man kunne tilvejebringe en ren Brak, og den treaarige Græsmark giver en udmærket Jord til Vintersjød. At Brakken er kostbar, er sikkert, men da vi næppe komme ind paa en udbredt Dykning af Roer, kunne vi som sagt kun vanskelig undvære den; dens gode Indflydelse udstrækker sig over hele Rotationen, og den hjælper os til at blive Herrer over Ukrudet. — Agerkaalen kan ligge længe i Jorden uden at spire, hvoraf Følgen er, at den ofte viser sig, netop naar man troer at være bleven Herre over den; især fremkommer den paa de Steder, hvor Jorden er berøvet sit Plantetæppe, og der altsaa er fremkommet aabne Pletter. Taleren har Agertaal paa sine bedste og kraftigste Jorder; ogsaa i Kjøbenhavns Omegn findes den i Mængde, og overalt anretter den store Ødelæggelser, hvorfor det vilde være en stor Herlighed, om man kunde finde et Middel, ved Hjælp af hvilket man kunde komme den til Livs og blive af med den. Hvad Professor Jørgensen og Hr. Nielsen have anbefalet i saa Henseende, skulle vi særlig lægge Mærke til, nemlig et bedre Sædskifte, Radsaaning og Saaning af Planter, der skulle staa med 18—20 Tommers Afstand. I det Hele taget er Agerkaalen en saa farlig Fjende, at vi paa ethvert Punkt skulle søge at bekæmpe den, baade om Efteraaret og om Foraaret. Om Efteraaret vil Harvning med Svenstharven og grund Bløjning af Jorden ved Hjælp af den af Hr. Nielsen omtalte Plov være nyttig, ligesom ogsaa det at lade Faarene afgræsse Marken, hvorved de nedtrampe Agerkaalen; men hvad dette sidste angaaer, maa rigtignok den Omstændighed tages med i Betragtning, at naar Vejret bliver fugtigt, groer Agerkaalen igjen, og det endogsaa stærkt. Om Foraaret skulle vi i Stedet for Svenstharven benytte en lettere Harve, idet den første vil give Jorden for megen Luft. — Taleren skal dernæst gaa over til at omtale Følfod, som ogsaa er en overordentlig farlig Plante. Hvor den optræder med Styrke, kan den anrette store Ødelæggelser, hvorpaa man har et Exempel fra en Bondegaard i Nærheden af Rødby. Manden, der ejede denne Gaard, var nødt til at sælge den, thi han kunde aldeles ikke faa Bugt med Følfoden; den optraadte med saadan Kraft, at den kvalte alt andet. Taleren har ogsaa tidligere haft megen Ulempe af dette Ukrud, men for en Del Aar siden gav han en paalidelig Husmand den Bestilling stadig at gaa paa Jagt efter Følfod lige fra det Øjeblik, den begynder at vise sig om Foraaret, og saa længe Taleren har ham til denne Bestilling, nærer han ingen

Frygt for Følsoden, saa skal han nok blive Herre over den. Husmandens Erfaring med Hensyn til Følsod gaaer ud paa, at den forplanter sig ved Udløbere paa en halv Alens Længde, som ligge under Jorden og slaa Rødder paa mangfoldige Steder; den udbreder sig derfor overmaade hurtig, hvor den engang har faaet Fodfæste. Da Rødderne ikke let kunne graves ud af Jorden, har han bedst kunnet udrydde Planten ved at stikke den af, men dette maa gjen-tages ofte inden man kan faa Bugt med dette Ukrud, som, naar det breder sig stærkt, forhindrer al anden Plantevægts Fremkomst. — I det Hele taget er det sikkert, at der er intet Ukrud, der er saa frygtet af Gaardmændene som Følsod; de komme derfor ogsaa stundom og spørge om, hvilke Midler de skulle anvende mod den, da den er nærved at ødelægge dem. — Vild Gulerod breder sig i en foruroligende Grad paa Fjelder og navnlig, hvor der er Kalk i Undergrunden. Man har tidligere luget den bort efter en stor Maalestok, og Taleren har havt hele sin Besætning gaaende i Kløvermarken for at faa Bugt med den. Det, man nu støtter sit Haab til, er, at Vinteren skal ødelægge den, efter at Marken er skrællet tyndt af om Efteraaret og harvet, hvorved Gulerodsplanterne komme til at ligge frit. Hos Taleren er dette Ukrud ikke saa slemt som hos hans Nabo paa Korselise. — Jordhumle er ligeledes et slemt Ukrud og heller ikke saa ganske let at komme til Rids; men naar Hr. Nielsen udtalte, at Jordhumle er et lige saa farligt Ukrud som Agertaal og Følsod, kan Taleren ikke være enig med ham heri. Hvad Tidslen angaaer, da er det under alle Omstændigheder en Plante, som vi baade kunne, skulle og maa blive Herre over, og det kan efter Talerens Mening ske ved at stikke den bort to Gange om Foraaret og saa vidt mulig fjerne den fra Græsmarken; thi er det end kun enkelte Frø, der spire, og spire de end kun langsomt, saa se vi dog alligevel ofte, at vore Græsmarker ere tæt besatte med dette Ukrud, som, hvis det ikke staffles bort, forsøges i Antal i de paafølgende Aar.

Lærer Nielsen har glædet sig ved ogsaa at høre den Mening udtalt af Etatsraad Tesdorpf, at man i de fleste Jordbrug ikke vil kunne undvære Brak; thi uden en god Behandling af Jorden i Brakaaret, vil man vanskelig kunne blive Herre over et større Antal Ukrudsplanter. — At Kvitgræsset paa Etatsraadens treaarige Græsmarker er optraadt i større Mængde end paa de toaarige Marker kan vel for en Del hidrøre fra, at Jorden er saa stærkt gennemgødet og som Følge heraf falder mindre sammen end i Almindelighed er Tilfældet i Græsmarken; desuden har Plantedækket tidligere fornemmelig bestaaet af Kløver og Rajgræsarterne, som alle udtyndes stærkt i andet og endnu mere i tredje Brugsaar, hvorved Kvikkens Vægt meget begunstiges. Af de nu

bennyttede Græsarter ville derimod flere, navnlig Hundegræs, Draphavre og Eng-Svingel brede sig mere og danne et tættere Græstæppe i 2det og 3die Brugsaar og derved forhaabentlig trænge Kvickgræsset tilbage. Paa ældre Græsgange med leret Jordbund forsvinde i Regelen baade Kvick og Følsod i Løbet af nogle Aar, efterhaanden som Jorden bliver mere fast, naar undtages de lavere Steder, eller hvor Jordbunden er mere løs; derimod træffer man mer eller mindre hyppig Rød Svingel, Alm. Hvene og Eng Kapgræs, alle med krybende Rodstok, paa ældre Græsgange. I de sidste Aar har man ogsaa paa enkelte Steder i Jylland „baaret Følsoden af“, det vil sige bragt den til at forsvinde ved at lade Jorden henligge længere Tid til Græsning. — Som bekendt kan Frø af Agerkaal — Navnet taget i udvidet Betydning — henligge lang Tid i Jorden uden at tabe Spireevnen, naar det ligger dybt, men selv om Frøet i Brakaaret bringes til Overfladen, vil det kunne henligge Sommeren over uden at spire, naar det er indsluttet i Jordknolde, idet disse langt vanskeligere gjenemblødes af Regnen og ligeledes atter hurtigere tørres end den fladtiliggende mere findelte Jord. Af den Grund vil Kamtromlen kunne gjøre fortrinlig Nytte ved Brakmarkens Behandling. Ofte hændes det, at man i Baarkorn, som følger efter en vel holdt Kveasgrøde, faaer mere Agerkaal, end hvor 2 Baarsædsafgrøder følge efter hinanden. Aarsagen hertil er, at Jorden til Røer er bleven behandlet i større Dybde end sædvanlig, hvorved en Del dybtliggende Ukrudsfrø er bragt op til Overfladen. — Angaaende Følsod maa Taleren bemærke, at man let forveksler svage Sideskud af denne Plante med Frøplanter. De sidste have kun en yderst svag og fin Hovedrod, langt finere end de talrige Brudrødder, som fremskyde i Mængde fra Stænglens nederste Del, og som ligeledes fremgaa i Nærheden af Ledknuderne paa Udløberne. Hvor den saakaldte Rod er af Tykkelse som en Strikkepind eller endnu tykkere, har man kun et Sideskud — en Udløber med en Bladduff i Spidsen — for sig. — Efter Opfordring fra talrige Landmænd har Taleren i en lang Aarrække skænket Følsodplanten særlig Opmærksomhed, anvendt megen Tid paa at udgrave dens Udløbere for at undersøge Plantens Varighed og dens Væxt under Jorden, ligesom han har anstillet talrige Dyrkningsforsøg. At der navnlig i vaade Aar kan fremspire enkelte Planter af Frø paa selve Agerjorden har han alt gjort opmærksom paa, men han har aldrig kunnet finde Frøplanter i større Antal paa tilstrækkelig tørlagte Jorder. Oftere har han undersøgt større Marker, hvor der fandtes Følsodplanter i stor Mængde, uden at finde en eneste Frøplante. Derimod har han steds kunnet finde Frøplanter i Mængde ved Båndkanten af Mærgegrave, langs Bånd-

løb, i Bunden af fugtige Grøfter, i Gjennemføringer for Beje og Jernbaner og lignende fugtige Steder med blottet Jordbund, ja Smaaføer findes ofte omgivne af et tæt Vælte af Froplanter af Følfod, som betegner Vandstandens Højde paa den Tid, Frøspredningen har fundet Sted. Taleren finder ogsaa Anledning til her at fremhæve, at Følfodplanten hvert Aar udvikler en Mængde Frø, og at Frøene (Stalfrugterne) spire baade villig og hurtig, ja hurtigere end de fleste andre Ukrudsplanters Frø, men tabe ogsaa hurtig Spireevnen, saa der aldrig kan være Tale om, at de henligge flere Aar i Jorden ventende paa en gunstig Lejlighed til at fremspire, hvad flere Landmænd tidligere have antaget. Ubsaas Frø af Følfod i fugtig Jord samme Dag, som de tages af Blomsterkurven, altsaa uden at eftermodne, vil Kimroden allerede i Løbet af 24 Timer begynde at gjennebryde Frøfalten, og inden 3 Dages Forløb, begynde Planterne at komme op, men naar Jorden ikke længer holdes godt fugtig, begynde Planterne hurtig at henvisne. Frø, som ubsaades paa Bede i Haven, spirede kun, naar Jorden var meget fugtig; fremhjælp man Spiringen ved at vande jævnlig, fremmyldrede hurtig et tæt Plantedække af Følfod, men naar Vandingen ophørte, henvisnede Planterne efterhaanden alle tilhobe. Resultatet af disse Forsøg stemmer godt overens med Talerens Undersøgelse over Følfodplantens Optræden og dens Maade at udbrede sig paa over Agerjorden. — Hvad Lugtløs Kamille angaaer, da modner den Frøet lidt senere end Rajgræs, hvorimod Ager=Gaasurt allerede begynder at modne noget Frø samtidig med nævnte Græsart. Hvid Drosje kan ogsaa indhøstes med Rajgræs og andre tidlige Græsarter, naar de afhugges noget sent til Froavl. Hr. Jacobsen bemærkede ogsaa, at vild Gulerod navnlig forekom i det storkornede Rødkløverfrø og sjældnere i det smaa-kornede; skulde dette ikke hidrøre fra, at det storkornede Frø er Avl af Efterafgrøden, hvorimod det smaa-kornede er af første Afgrøde? Med Hensyn til Ager-tidslen skal Taleren bemærke, at han har prøvet at luge den bort, dog ikke medens den er ung, thi den trækkes da over, og man faaer ikke Rødstokken med, men forst, naar Karbundterne ere blevne tilstrækkelig stærke til at yde Modstand. Talerens Erfaring med Hensyn til denne Fremgangsmaade er imidlertid for kort til, at han tør udtale noget bestemt i saa Henseende.

Forstander la Cour maa med Hensyn til den Maade, hvorpaa Følfoden forplanter sig, slutte sig til Hr. Wendt. Naar man sammen med Landmænd diskuterer Spørgsmaalet om, hvorledes Følfoden egentlig er kommen paa deres Marker, faaer man næsten altid Momenter i Hænde, der temmelig bestemt pege hen paa, at Forplantningen fortrinsvis maa være skeet ved Frø. Man vil for

Røsten og saa, saa synes det Taleren, kun meget vanskelig kunne forstaa, at en Plante, som forplanter sig ved Rodstød, skulde kunne saa en saa stor og hurtig Udbredelse, som Følsoden i nogle saa Aar har faaet, og pludselig skulde kunne optræde i saa stor Mængde paa Steder, hvor man ikke tidligere har kjendt noget til den. Taleren har flere Gange haft Lejlighed til at overvære Diskussioner angaaende dette vigtige Spørgsmaal i forskjellige Landboforeninger, og blandt andre skal han nævne en Diskussion i Præsts Amts Landboforening, i hvilken Mange erklærede, at Dræning og Mærgling gave Følsod, medens Andre benægtede det. Taleren spurgte da, uden at sige hvilken Tanke han forbandt derved, hvornaar man havde drænet, og af Svarene paa hans Spørgsmaal viste det sig da, at de, der havde drænet om Foraaret, havde faaet Følsod, medens de, der havde drænet om Efteraaret, vare slupne fri for den. Tanken ledes herved hen paa, at Forplantningen maa være skeet ved Frø, som i det opkastede Ler fra Grøfterne har fundet Betingelser for at kunne spire; man har ved den opkastede Grøstjerd ligesom selv lagt Fangarme ud over Marken for at fastholde det let bevægelige Frø, som selv fra fjerne Steder af en sagte Vind kan føres hen over Marken. Noget lignende er Tilfældet, hvor man mærgler i Følsodens vigtigste Blomstringsperiode om Foraaret. Naar man endvidere lægger Mærke til, hvor hurtig Følsoden myldrer frem i en ny Jernbanegjennemføring eller ny Mærgelgrav, der ogsaa virke som Fangarme eller Fanggruber for Frøet, maa Taleren anse det for urigtigt, at fastholde Paastanden om, at det næsten udelukkende er ved Rodstød, at Følsoden forplanter sig. Følgen af at fastholde denne Paastand er, at man ikke retter sin Opmærksomhed saa meget, som man bør, paa, at Følsod har Evne til at forplante sig ved Frø. Det er saaledes f. Ex. nødvendigt, naar Blomsterne hugges af, at man strax fjerner disse fra Marken, thi ellers ville de ligge og eftermodne, og en Del af dem vil give spiredygtigt Frø. Paa Landbohøjskolen havde Taleren gjort Spiringsforsøg med Korn af ulige Modenhedsgrad; efter 6–8 Dages Forløb begyndte Spiringen; Kornene i en af de udtagne Bygprøver vare lige nyfæbte, smaa, vandede, grønne, — ja, man vil bedst kunne gjøre sig en Forestilling om deres ringe Udvikling, naar det bemærkes, at Kornene toges 8 Dage efter at Bygget var skredet igjennem; og dog vare ikke mindre end nogle og tyve Procent af disse yderst lidt udviklede Korn spiredygtige og gave fuldt udviklede Planter. Hvad der finder Sted ved Kornene, maa ogsaa kunne finde Sted ved Ukrudsplanterne; Taleren antager, at det netop er af lignende Grunde, at Agerkaalen vedblivende optræder paa mange Jorder, uagtet man mener at forsøge den med Kraft; — man forsømmer nemlig at fælde den, inden Befrugt-

ningen har fundet Sted, og den lille befrugtede Frugtknude vil da sagtens kunne eftermodnes, selv om Planten nedpløjes, ved at trække Næring fra hele den nedpløjede Plante; selv om Agerkaalen kun er i Knop, naar den omplojes paa en Brakmark eller Vignende, vil der kunne avles noget spiredygtigt Frø, thi enkelte af Knopperne ville stikke ud ad Furen og da have ypperlig Lejlighed til baade at folde sig ud, befrugte og udvikle spiredygtigt Frø. — Naar der er talt om, at Agerkaalens Frø kan ligge 20 Aar eller længere i Jorden og først spire, naar Jorden bearbejdes med dybtgaaende Redskaber, der trække Frøet frem og bringe det under gunstige Spiringsvilkkaar, saa er det noget, som Taleren ikke skal benægte Muligheden af, men han forstaaer det ikke. Til gunstige Spiringsvilkkaar kræves ganske vist Luft og Fugtighed i passende Mængde tilligemed Varme; men ligger da Frøet upaavirket i Jorden af den Fugtighed, der er tilstede, hvis der er mangelfuld Luftadgang til Frøet? Ved Kornarterne er det i hvert Fald ikke Tilfældet. Taleren har i flere Aar efter hinanden gjort Forsøg i saa Henseende; han har taget Bygkorn, som han har indesluttet i Knolde af Ler fra 1—12 Liniers Tykkelse og henlagt dem i Jorden til Spiringsforsøg, og Resultatet af Forsøgene er, at kun de Bygkorn, der vare omgivne af en tynd Skal, spirede frem, hvorimod de, der vare omgivne af en tykkere Skal, 5—6 Liniers, ikke spirede frem. Naar disses Knolde imidlertid bleve brudte over, vare Bygkornene ingenlunde friske og sunde, som da de bleve udlagte, men ødelagte, gennemtrængte af Fugtighed og mugne. — Til Slutning skal Taleren bemærke, at om det end vistnok i det Hele taget er fuldkommen rigtigt, hvad Etatsraad Tesdorpf udtalte, og som Hr. Nielsen sluttede sig til, at vi her i Landet kun meget faa Steder ere modne til at kunne undvære den rene Brak, saa troer han dog ikke, at man absolut kan sige, at det at beholde Brakken er et Vidnesbyrd om et solidt Agerbrug. Det er muligt, at man maa beholde den paa meget stærke Jorder, men paa milde Jorder er man heri Landet flere Steder og med Fordel naaet til at kunne undvære den, og Taleren tvivler ikke om, at disses Antal vil forøges.

Gartner Wendt har aldeles ikke taget Fejl af Følfodens Frøplanter og Rodskud; dertil er han for bekendt med Sagen. Ntringer som dem, man har hørt i Kjøbenhavns Amts Landboforening, at det gaaer med Ukrud som med Epidemier, naar de have udraaset, gaa de bort, ere meget farlige, thi de bidrage til at gjøre Folk ligegyldige lige over for Ukrudet. Taleren mener i Rodsætning hertil, at man paa alle Omraader skal søge at bekæmpe den Fjende, som man har i Ukrudet, og som er til stor Skade for vort Agerbrug. Hvad det angaaer, at Agerkaalens Frø kan

ligge længe i Jorden uden at spire, men derimod gjør det, naar det kommer frem, da have vi Exempler derpaa ved Skulegravning. I det Hele taget vil det Frø, der er olieholdigt, kunne ligge længe i Jorden uden at ødelægges, naar der blot ikke kommer Luft til det. At man paa et tidligt Tidspunkt bør ødelægge Ufrud, har man mange Exempler paa. Algerfaalens Frø kan være saa grønt, som det skal være, og dog kan det spire.

Lærer Nielsen skal give Forstander la Cour Ret i, at Følfodplanten lettere fremspirer paa det af Mærgelgrave eller Drængrofter opkaastede Ler end paa muldrig Jord, vistnok fordi Leret holder mere paa Fugtigheden; han betvioler heller ikke, at Planten under visse Forhold kan vinde Fodfæste paa Marker, som drænes om Foraaret, især naar Jordens Behandling paa Grund af Dræningen i længere Tid forsømmes; thi enkelte Følfodplanter ville da faa Tid til at udvilde Udløbere, og hermed er Plantens Eksistens sikret. Ogjaa til udrænede og umærglede Marker vil Følfodplanten kunne forplantes ved Frø; thi som alt bemærket af Taleren har han, om end sjældnere, fundet Frøplanter baade paa Marker og i Haver, enkelte Gange endog paa temmelig højtliggende Jordbund, men herved afkræftes ingenlunde den af Taleren tidligere fremsatte Paastand, at Følfodplanten i Almindelighed udbredes over Algerjorden ved Udløbere, ikke ved Frø. Var dette ikke Tilfældet, vilde Følfodplanten let blive en Landeplage. Det vilde da kun lidet nytte at forsøge paa at faa den fuldstændig udryddet; thi det følgende Aar kunde Marken atter blive besvangret med Frø fra Nabomarkerne. Taleren har oftere hørt Landmænd paastaa, at de have faaet Følfod paa Marken i Brakaaret, og at den derfor kun kunde være hidført ved Frø. Han maa hertil bemærke, at han, saavel ved de anstillede Dyrkningsforsøg som ved Undersøgelser paa Friland, var bleven overbevist om, at der i Regelen forløber en Tid af 2—3 Maaneder, før de af Frø fremspirede Planter naa at danne Udløbere, og førend disse fremkomme, taale de unge Planter ikke at dækkes med Ploven. Følfodplanten vil altsaa kun kunde vinde Fodfæste i Brakmarken, naar Jordens Behandling paa Grund af Dræning, Mærgling, Optagning af Sten og lignende Arbejder, i lang Tid forsømmes, og selv kun da, naar Sommeren er fugtig. — Mange mindre Jordbrugere have med stor Flid indsamlet hele Sække fulde af Følfodplanter og dermed slaaet sig til Ro i den Tanke, at hermed var Arbejdet udført. At de til samme Tid selv i langt højere Grad have bidraget til at udbrede Planten over Algerjorden ved Brudstykker af Udløbere, som fulgte med Plov og Harve, have de aldeles overseet. — I den af Taleren udgivne lille Afhandling om Følfodplanten har han udførligen paavist, at, sjønt

Planten har været her i Landet fra gammel Tid, er den dog først begyndt at optræde som Ukrudsplante paa Agerjorden, efter at man ved at aabne Mærgelgrave paa Marken, ved at grave Brakgrøfter og indkaste Beje, ved at ompløje fugtige, tidligere græsflædte Arealer og senere ved at anlægge Landeveje og bygge Jernbaner har skaffet Frøet gunstige Steder for Spiringen, Steder, hvorfra Udløberne med Lethed kunde naa ind i Agerjorden og derefter forplantes til nye Vøgesteder. Ved Dræning i Forbindelse med en tidligere Lægning af Baarsæden og endnu mere ved Brugen af Svenskharven er Plantens Udbredelse i høj Grad bleven begunstiget. — Paa den af Taleren benyttede lille Jordlod fandtes talrige Pletter med Følsod, før Jorden blev drænet og mærglet. Planterne vare vistnok fremspirede i Bunden af aabne Brakgrøfter. Efter at de nævnte Forbedringer vare udførte blev Følsodplanten ikke mere besværlig end forhen, naar undtages at den indfandt sig i Mængde ved Vandkanten af Mærgelgraven, avancerede herfra som sædvanlig opad de affraaenede Sider og naaede i Løbet af 4 Aar op over Manden og flere Fod ind i Agerjorden. Først da blev den fjærnet ved Lægning. I flere Aar har Følsodplanten nu været fuldstændig udryddet paa den af Taleren benyttede lille Jordlod, men den forekommer i større eller mindre Mængde paa alle Sider af Marken, ja truer endog enkelte Steder med at vørgjennem Hegnene. Hvert Foraar fører Vinden en større Mængde Frø af Følsod ind over Marken, navnlig fra nogle tilgrænsende Mosepartier. Taleren har derfor i flere Aar havt rig Lejlighed til at undersøge, hvorvidt Følsodplanten med Lethed breder sig ved Frø over tilstrækkelig tørlagt Agerjord, men kun i enkelte vaade Aar er der fundet nogle faa Frøplanter, som bleve opgravede i Løbet af faa Minutter. I de 20 Aar, Taleren har havt den lille Jordlod til Afbenyttelse, er der ikke ialt anvendt 20 Timer til at udrydde og senere holde Marken — 6 Tdr. Rd. — aldeles fri for Følsod. Under lignende Forhold vil altsaa en Jordlod paa 60 Tdr. Rd. kunne befries og holdes fri for Følsod ved mindre end 10 Timers Arbejde aarlig; heraf vil sees, at det ikke er saa vanskeligt at faa Bugt med denne Ukrudsplante, som mange antage. — Et ikke mindre slaaende Bevis for, at Følsodplanten fortrinsvis udbreder sig over Agerjorden ved Udløbere og sjældn ved Frø, vil kunne faaes ved at undersøge dens Optræden paa Marken; thi man vil da finde, at den — naar bortsees fra de faa enkeltstaaende Skud, der hidrøre fra Udløbere, som nylig ere flyttede ved Jordens Behandling — altid forekommer pletvis ligesom Agertidselen. Udbredte den sig med Lethed ved Frø, vilde den findes jævnt fordelt over Marken ligesom Løvetand, de to enaarige Arter af Svinemælk og andre kuroblomstrede Planter med

lette, knokbærende Frø. — Med Hensyn til det af Forstander la Cour anstillede Spiringsforsøg med Bygkorn maa Taleren bemærke, at hver Planteart har sin ejendommelige Natur, som altid vil gjøre sig gjældende, om end Arterne ere undergivne de samme ydre Forhold. Det er karakteristisk for Flertallet af vore Kulturplanter og særlig for Kornarterne, at Frøene spire villig strax efter Modningen, naar de faa den fornødne Tilgang af Fugtighed, og hvis Spiringen hindres, ville Frøene hurtig forraadne. Det samme er Tilfældet med flere Ukrudsplanter, som derfor kun kunne holde sig, hvor de indhøstes og atter udsaaes med Kulturplanterne. Andre Ukrudsplanters Frø henligge derimod altid længere Tid efter Frømodningen, førend de spire, selv om alle Betingelser for Spiringen: Luft, Varme og Fugtighed, ere tilstede. Frøene af den tidligere omtalte lille Art af Vrenpris, som allerede modnes i Juni, henligge saaledes hele Sommeren over uden at spire, hvad enten Luften er varm eller kold, tør eller fugtig. Først henad Efteraaret, naar andre Planter ere henviisnede, begynde enkelte Frø at spire, og de øvrige følge efter i Løbet af Vinteren eller det følgende Foraar. Frø af Alm.= og Nu Svinemælk kunne, som alt bemærket, først bringes til at spire henad Foraaret. Med flere Græsarter er det samme Tilfældet. Frøkontrollen har saaledes forgjæves søgt at bringe Frø af Blaatoop, en paa tørholdig Jordbund temmelig almindelig Græsart, til at spire om Vinteren. Taleren har udsaaet samme Art om Efteraaret i Urtepotter, henstillet dem i et varmt Værelse og holdt Jorden passende fugtig, men desuagtet henlaa Frøene til Slutningen af Marts uden at vise Livstegn; først da begyndte Spiringen, og samtlige Frø spirede nu næsten samtidigt. En anden Græsart — Hanespore — kan heller ikke bringes til at spire før henad Foraaret. Paa Friland spirer den først i Juni eller endnu senere. Taleren vil ikke gjøre Forsøg paa at forklare disse Særsyn, men nøjes med at sige, at saaledes er disse Planters Natur. Han tvivler heller ikke om, at flere Ukrudsplanters Frø kunne henligge mange Aar i Jorden uden at tabe Spireevnen. Direkte Forsøg til Spørgsmaalets Besvarelse har han ikke anstillet, men han er dog kommen til denne Overbevisning ad Erfaringens Vej. Han har saaledes seet Ager-Sennep myldre frem i Mængde, naar dybere Jordlag paa gamle Græsgange, paa hvilke Planten ikke har vøret i mange Aar, ere bragte op til Overfladen. Balmue og Hvidmelet Gaasefod har han seet fremspire under lignende Forhold, og ved Gravning af en Ralkule paa et Sted, hvor Jorden ikke havde været bearbejdet i 20 Aar, dækkedes den opfaste Jord hurtig af en Art Gaaseurt (*Chenopodium urbicum* L.), som ikke længere fandtes vilddregende der i Eggen. Ligeledes har han seet et Par Arter af Katost (hvis

Fros dog kunde synes mindre skiftet til at modstaa Fugtigheden) komme frem paa opgravet Jord, som ikke havde været rørt i 10 — 12 Aar, og lignende Exempler kunne anføres i Mængde.

Mod disse Hr. Nielsens Slutningsbemærkninger, som ifølge hans Ønske her meddeles udførligere end de paa Grund af den fremrykkede Tid kunde fremsættes i Diskussionsmødet, skal blot fastholdes, at man ikke har modsagt, at den af Hr. Nielsen fremhævede Forplantningsmaade ved Udløbere er særdeles vigtig, ikke heller modsagt, at det fortrinsvis er ved den, at Følfoden pletvis breder sig paa en Mark, naar den først er fremkommet paa denne, men at man derimod har nedlagt Indsigelse mod den absolute Overvægt, Hr. Nielsen i Diskussionen og end mere i sin Afhandling tillægger Udløberne som Forplantningsmiddel fra den ene Mark til den anden; hans Paastand om, at det fortrinsvis er Redstaberne, der indplante Følfoden paa Marken ved at føre Udløberne fra Mærgelgrave og Grøstekanter ind paa Ageren og endog fra den ene Mark til den anden, den ene Ejendom til den anden, er i mange Tilfælde aldeles ubevislig og ofte ligefrem urimelig, og det bliver derfor vildeledende at lægge en saadan Bægt paa denne Forplantningsmaade, at man ledes til at overse Forplantningen ved Fros, der i mange Tilfælde vil være den egentlige Kilde til Følfodens Optræden paa en Mark, hvorfor Landmændenes alvorlige Opmærksomhed ikke bør afdrages deraf. — Hr. Nielsens Kjendskab til Plantekulturen og hans Fortjenester af dens Fremme i de senere Aar skal med Glæde og Tak erkjendes, men det er utvivlsomt gaaet ham her, som det saa ofte gaaer, naar der findes eller opdages en ny Forklaring af et Fænomen, — man undervurderer da let de tidligere Forklaringsgrunde.
